

VYSOKÁ ŠKOLA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE

A

BANKOVNÍHO INSTITUTU

AMBIS, a.s.

Studijní program: Regionální rozvoj

Studijní obor: Management rozvoje měst a regionů

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Negativní dopad kriminality na regionální rozvoj

Autor: Bc. Šárka Mizerová

Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. Václav Krajník, Csc.

2017

P r o h l a š u j i,

že jsem předloženou diplomovou prací vypracovala samostatně a všechny citace a prameny řádně vyznačila v textu. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury. Současně souhlasím s tím, aby tato práce byla zpřístupněna v knihovně VŠRR a Bankovního institutu – AMBIS, a.s. a používána ke studijním účelům v souladu s autorským právem.

V Praze, dne 12. 12. 2017

Podpis studenta

Poděkování

Mé poděkování patří profesorovi Krajníkovi za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování Diplomové práce věnoval.

Zadávací list diplomové práce

Téma: Dopad kriminality na regionální rozvoj
The impact of crime on regional development

Student: Bc. Šárka Mizerová

Vedoucí práce: prof. Ing. Václav KRAJNÍK, CSc.

Cíl práce:

Cílem diplomové práce je, jaké jsou možnosti eliminace kriminality v problémových regionech a jaké faktory v boji s kriminalitou a s následným jejím negativním dopadem na rozvoje regionu, je možné využít. Rovněž tato práce vyhodnotí příčiny kriminality na různých příkladech, a jaký má páchaná kriminalita dopad na regiony.

Zásady pro vypracování práce:

Úvod

1. Stav, struktura a dynamika kriminality
2. Kriminalita a prevence kriminality
3. Problematické regiony
4. Opatření pro snížení kriminality
5. Dotazníkové šetření

Závěr

Data budou získávaná analýzou dostupných knižních publikací, materiálů dostupných na internetových stránkách a různou publikací v denním tisku. Dalším zdrojem budou informace z řízených rozhovorů s lidmi, kteří pracují pro Integrovaný záchranný systém.

Základní literatura:

Odborná literatura bude postupně upřesněna při fázi zpracování tezí diplomové práce.

URBAN, M., LÁTAL, I., SPURNÝ, J. *Jak se bránit zločinu*. vyd. Praha. Statní pedagogické nakladatelství Praha:1994. 91 s. ISBN 80-04-26581-2

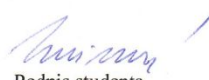
Čadil, J.: *Regionální ekonomie, teorie a aplikace*. Praha. CH Beck, Praha, 2010

TOUŠEK, Václav a kol. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 411 s. ISBN 978-80-7380-114-4. s. 372

FERRELL, Jeff. *Disciplinarity and drift*. In: BOSWORTH, Mary a Carolyn HOYLE (eds.). *What is criminology?: revue littéraire mensuelle*. New York: Oxford University Press, 2011, 480 s. ISBN 978-019-9659-920.

Podpis vedoucího práce

Podpis studenta

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK	5
ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST	8
1 Stav, struktura a dynamika kriminality	8
1.1 Zjevná a latentní kriminalita	11
1.2 Kriminalita v České republice po roce 1989	11
1.3 Stav, struktura a dynamika kriminality v mezinárodním srovnání	12
2 Kriminalita a prevence kriminality	14
2.1 Kriminalita	14
2.2 Informace o kriminalitě a její zdroje	15
2.2.1 Statistiky	15
2.3 Negativní dopad kriminality v souvislosti s mediálním zpravodajstvím	17
2.4 Prevence kriminality	19
2.4.1 Historie prevence kriminality v České republice	20
2.4.2 Právní aspekty prevence kriminality	22
2.4.3 Struktura prevence kriminality	23
2.4.4 Úrovně preventivních aktivit	26
2.4.5 Viktimologie	28
2.4.6 Základní zásady prevence kriminality v České republice	30
2.4.7 Metody prevence kriminality	32
3 Problematické regiony	37
3.1 Obecně o bezpečnostní problematice v České republice	37
3.2 Přehled o bezpečnostní situaci v jednotlivých regionech	39
4 Opatření ke snížení kriminality	43
4.1 Analýza strategie prevence kriminality	46
4.1.1 Úspěšnost strategie prevence v praxi	47
4.2 Preventivní opatření a aktivity na regionální úrovni	49
4.3 Preventivní opatření na místní úrovni	51
5 Liberecký kraj	63
5.1 Kriminogenní faktory v Libereckém kraji	63
5.1.1 Sociální vyloučení	68
5.2 Dotazníkové šetření	69

ZÁVĚR.....	74
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ INFORMACÍ.....	78

SEZNAM ZKRATEK

ČR – Česká republika

EU- Evropská Unie

OSN- Organizace spojených národů

ČSSR – Československá socialistická republika

MŠMT – Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy ČR

SEBS – Speciální edukace bezpečnostních složek

ASEBS - Aplikovaná sportovní edukace bezpečnostních složek

ÚVOD

Tématem této diplomové práce, je „Dopad kriminality na regionální rozvoj“. Práce pojednává o kriminalitě a o jejím dopadu na regionální rozvoj, o prevenci kriminality, kterou se snažíme kriminalitu v tom daném regionu snížit, prostředky, které jsou k tomu používány a v neposlední řadě práce pojednává o negativních dopadech kriminálního jednání, na samotný region. Zájem společnosti je na stálém a dynamickém rozvoji každého regionu v České republice. Regionální rozvoj je růst socioekonomického a environmentálního potenciálu, dále konkurence schopnosti regionů, což vede ke zvyšování životní úrovně obyvatel a růstu kvality jejich života. V celku se jedná o dynamický, vyvážený rozvoj struktury regionu a odstraňování negativ, což je zejména vysoká kriminalita na daném území, která uvedený rozvoj podstatně brzdí, jelikož, tam, kde je nebezpečí kriminálního jednání, v jakékoli formě, není snaha o obyvatel působit v daném regionu, neusazují se zde vzdělání a schopní obyvatelé a daný region začne celkově upadat a stává se z něho vyloučená oblast.

Celá práce je rozdělena do pěti základních kapitol, které se dále dělí na podkapitoly. První část práce, je teoretická, kde jsou shrnuty teoretické poznatky o kriminalitě, o prevenci kriminality a o možnostech jak kriminalitu efektivně snižovat.

První kapitola nese název Stav, struktura a dynamika kriminality. Jedná se o kriminologické teoretické téma, kterým je prováděno sledování, hodnocení a porovnávání nestále se měnící kriminality, pachatelů kriminality, obětí, způsobů páchaní trestné činnosti, rozsah způsobených škod, což by nebylo možné bez relativně ustálených ukazatelů s požadovanou vypovídací hodnotou. Na stav kriminality mají značný vliv demografické procesy. Za přínosnější bývají proto považovány údaje o úrovni, nebo-li intenzitě kriminality, které berou v úvahu početnost obyvatelstva, což je vysvětleno v této kapitole a dále prakticky aplikováno na Liberecký kraj, čímž je kriminalita v Libereckém kraji lépe přiblížena.

Druhá kapitola nese název Kriminalita a prevence kriminality. Zde je teoreticky pohovořeno o samotném fenoménu kriminality, o údajích o kriminalitě, což jsou statistiky, která nám různým způsobem přibližují počet a množství spáchaných trestných činů apod. Dále hovořeno o prevenci kriminality, která se stala nedílnou součástí státní politiky, která je dále přenášena na regionální úroveň, tedy v našem případě na krajskou úroveň. V práci jsou

popsány preventivní aktivity, úrovně preventivních aktivit, historie prevence kriminality, právní aspekty prevence kriminality v České republice atd.

Třetí kapitola nese název Problematické regiony. Zde je pojednáno o bezpečnostní situaci v České republice a v jednotlivých regionech. Kriminalita je zde představena formou tabulek a grafů, kde je znázorněno, jak který region je zasažen kriminalitou. Je zde aplikovaný index kriminality, aby bylo ukázáno, jak je rozdílný pouhý „obyčejný“ počet trestných činů v jednotlivých krajích rozdílný od toho, když použijeme vzorec pro index kriminality.

Dále následuje praktická část práce, kde je pojednáno o opatřeních, která vedou ke snižování kriminality v regionech, což jsou zejména preventivní aktivity a preventivní politika. Dále následuje rozbor strategie prevence České republiky, která je vydávána vládou České republiky, vždy na období čtyř let, a po té probíhá její vyhodnocení. Z této strategie plynou strategická opatření prevence kriminality na úrovni krajů a obcí. Tématu je věnována velká pozornost, jelikož kriminalita je opravdu závažný problém, který může určitý region v případě neřešení problematiky, úplně zruinovat a zničit.

Pátá kapitola se zabývá Libereckým krajem a dopadem kriminality na tento region. Jsou zde zmíněny základní kriminogenní faktory, které je potřeba řešit, jelikož Liberecký kraj, je za použití indexu kriminality, na třetím místě v České republice. Pokud pomineme hl. m. Prahu, kde budou vždy jiné podmínky pro páchaní kriminality a její snižování je ve srovnání s ostatním regiony velice složité, tak se Liberecký kraj dostane na druhé místo, za Ústecký kraj, což by mělo být pro odpovědné představitele kraje, alarmující. Závažným problémem a jedním z hlavních kriminogenních faktorů, je sociální vyloučení v kraji. Na závěr páté kapitoly je prezentováno dotazníkové šetření, které má prokázat, že subjektivní pocit z vnímání kriminality občany regionu (šetření provedeno v městě Liberci) je rozdílné od skutečného ohrožení kriminalitou a že již jen pocit z ohrožení kriminalitou je pro řadu lidí faktor, který závažně zasahuje do jejich života a v obecné rovině brání rozvoji regionu, jelikož ekonomický a hospodářský rozvoje regionu, je založen zejména na faktorech, kterými jsou bezpečí, pracovní příležitosti a možnost bydlení. Málo lidí touží žít v místě, kde jsou neustále obtěžováni svými sousedy, jelikož se jedná o tzv. „nepřizpůsobivé občany“ a kriminalitou, která je bude každodenně doprovázet.

Základní otázkou, kterou by práce měla vyřešit, je zda si obyvatelé určitého regionu pocitově uvědomují, že jsou každodenně ohroženi kriminalitou a zda opatření v boji s kriminalitou prováděna na úrovni regionu, v tomto případě na úrovni Libereckého kraje, dosahují takových výsledků, že se situace v regionu zlepšuje.

TEORETICKÁ ČÁST

1 STAV, STRUKTURA A DYNAMIKA KRIMINALITY

Sledování, hodnocení a porovnání neustále se měnící kriminality, pachatelů kriminality, obětí, způsobů páchaní trestné činnosti, rozsah způsobených škod, by nebylo možné bez relativně ustálených ukazatelů s požadovanou vypovídací hodnotou. Velká kvalitativní a kvantitativní různorodost kriminality a jejích složek sice nabízí značné možnosti volby takovýchto ukazatelů, ale jejich nadměrný počet, by popis kriminality spíše problematizovat, než nějakým způsobem přehlednil. Z toho důvodu používáme níže uvedené základní ukazatele, které v přípustném zjednodušení kriminalitu uspokojivě popisují. Jedná se o údaje o jejím stavu, úrovni, struktuře a dynamice.

Jedná se o nejčastěji používaný ukazatel kriminality. Stav kriminality je dle Holcra: „ celkový počet takových protispolečenských skutků, které jsou v uvažovaném státě kriminalizované, jsou známí orgánům trestní justice a jsou evidovány jako trestné činy." ¹ Stav kriminality je vždy uváděn v absolutních hodnotách, přičemž je vždy i uveden časový interval, jakož i územní, administrativní nebo jiné vymezení. Jedná se tedy o počet evidovaných trestných činů, za určitý čas, na určitém místě. Stav kriminality tedy vyjadřuje celkový počet trestných činů., k nimž došlo na určitém území za určitou časovou jednotku. Kriminality přitom není homogenní jev, ale je složená z velmi různorodých protispolečenských jednání, jejichž jednotícím činitelem je skutečnost, že je trestní normy prohlašují za trestné činy. Nezbytnou součástí zkoumání kriminality, je proto rovněž výzkum složení kriminality a strukturální změny, ke kterým dochází. ²

¹HOLCRA, Květoň a kol. *Kriminologie*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2009. 190 s. Student. ISBN 978-80-87212-27-1

²KUCHTA, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita Právnická fakulta, 1999. 2 sv. (131, 101 s.). Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-2217-5. s 59

Na stav kriminality mají značný vliv demografické procesy. Za přínosnější bývají proto považovány údaje o úrovni, nebo-li intenzitě kriminality, které berou v úvahu početnost obyvatelstva.

Příslušný ukazatel, tedy index kriminality se konstruuje dle následujícího vzorce:

$$\frac{\text{počet pachatelů nebo trestných činů}}{\text{počet obyvatel ve věku od 15 let}} \cdot 10\,000 \text{ (popř. } 100\,000\text{)}$$

Zdroj: vlastní

Kriminalita však není jevem monolitním, nýbrž velice diferenciovaným. Zahrnuje jednání velmi odlišná z hlediska stupně společenské nebezpečnosti, zavinění, objektu, subjektu apod. Z kriminologických aspektů by bylo možné třídit formy zločinnosti např. podle motivace trestné činnosti, podle osobnosti pachatele, podle různých objektivních podmínek trestného jednání, tedy např. trestné činy spáchané na určitém místě, v určitém čase, určitým způsobem. Každé takovéto hledisko je novým pohledem na strukturu kriminality a blíže charakterizuje míru společenské nebezpečnosti jednotlivých druhů trestné činnosti. Nejpoužívanějším právním kritériem členění trestných činů, je jeden ze znaků skutkové podstaty, objekt trestného činu, tedy zařazení do jednotlivých částí zvláštní části trestního zákoníku. Jednotlivé skupiny trestných činů podle jednotlivých hledisek mohou jevit relativně samostatné vývojové tendence, které nemusí sledovat celkový trend vývoje kriminality. Stav zločinnosti ve společnosti je určen ve značné míře právě její strukturou. Pokles nebo nárůst celkové kriminality je velice často způsoben změnami, které se výrazně projevují pouze u některých skupin deliktů. A naopak, při relativně

stabilizovaném rozsahu kriminality může docházet k tak podstatným strukturálním změnám, že zločinnost jako hromadný společenský jev může změnit i svou kvalitu.³

Určitý vývoj, tedy dynamiku kriminality je možno určit z kvantity trestné činnosti a z její skladby. Je tedy možno zjistit, jakým způsobem se kriminalita mění v čase. Můžeme hovořit o dynamice a prognózování kriminality. Zjištění rozsahu, skladby a dynamiky zločinnosti, je závislé na poměru mezi zjevnou a skrytou, tedy latentní zločinností, na legislativních změnách, na změnách v trestní politice, na aktivitě orgánů, které se zabývají kriminalitou.⁴ Zapletal dynamiku kriminality charakterizuje, jako: „*trestnou činnost v pohybu, změně, v určitém konkrétním časovém období na určitém území.*“⁵ Pojmem dynamika rozumíme stav nebo úroveň kriminality jako celku nebo její strukturální části. Dynamika kriminality nám umožňuje poznat celek i veškeré prvky kriminality v časovém pohybu. Pokud nám zůstane vývojová křivka kriminality neměnná, můžeme mít za to, že nedošlo k podstatným změnám v komplexu vlivů, které kriminalitu vyvolávají.⁶

V rámci úvah o dynamice kriminality se někdy vyčleňují pojmy tendence kriminality nebo trend kriminality jakožto výsledný poznatek analýzy dynamiky kriminality. Jedná se o směr vývoje kriminality jako celku, popř. kriminality určitého druhu. Hovoříme po té o vzestupné nebo klesající tendenci, popř. stagnaci. Pravidelnosti, které se vyskytují v rozložení kriminality vedou rovněž k pokusům o předvídaní budoucího vývoje kriminality jako celku a jejich jednotlivých komponent, tedy vedou ke kriminologickému prognózování. Kriminologické prognózy lze členit z různých hledisek, např. podle jejich vztahu k různým vědním oborům, které hraničí s kriminologií apod.⁷

³KUCHTA, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 1999. 2 sv. (131, 101 s.). Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-2217-5. s 59

⁴KUCHTA, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 1999. 2 sv. (131, 101 s.). Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-2217-5. s 59

⁵ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. upr. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1995-1996. 2 sv. ISBN 80-85981-15-7. s. 17

⁶ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. upr. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1995-1996. 2 sv. ISBN 80-85981-15-7 s. 18

⁷ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. upr. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1995-1996. 2 sv. ISBN 80-85981-15-7 s. 19

1.1 Zjevná a latentní kriminalita

Při úvahách o stavu, struktuře a dynamice kriminality dochází někdy k nevědomým nebo záměrným dezinformacím, které vznikají zaměňováním různých rovin pojmu kriminalita. Je především podstatné vidět, že skrze statistické údaje o kriminalitě získáme informace pouze o tzv. kriminalitě zjevné, to znamená ta kriminalita, která vyšla najevo a bylo proto evidována v příslušných statistikách a to až již došlo k odsuzujícímu rozsudku nad pachatelem, popř. pachatel zůstal neznámý. Jde tedy o větší či menší část kriminality skutečné. O další části kriminality se orgány činné v trestním řízení nedozví a jedná se tedy o kriminalitu skrytou, nebo-li latentní. Rozsah této latentní kriminality může být toliko předmětem dohadů nebo více či méně kvalifikovaných odhadů. Je zřejmé, že tento rozsah, tedy míra latence, se u jednotlivých druhů kriminality a jednotlivých trestných činů podstatně liší.⁸

Míru latentní kriminality ovlivňuje intenzita formální a neformální kontroly, tolerance poškozených a úroveň právního vědomí občanů. Její velikost může být toliko předmětem dohadů nebo více či méně kvalifikovaných odhadů. Je zřejmé, že rozsah latence se u jednotlivých trestných činů liší, jak již bylo uvedeno. Je tomu zřejmě v závislosti na míře jejich závažnosti, ale i dalších faktorech, zejména na obtížnosti jejich odhalování. Některé duhy trestných činů vycházejí najevo nebo se dají objasnit mnohem snadněji než jiné. Např. bývá vyslovována domněnka nízké latence u vražd, jako příklad vysoce latentních trestných činů, pak můžeme uvést trestné činy úplatkářství.

Existence latentní kriminality relativizuje všechny dostupné údaje o stavu, struktuře a dynamice kriminality. Někteří autoři odborné literatury člení kriminalitu na tzv. černá a šedá čísla. Černými čísly pak rozumějí trestnou činnost o které se orgány činné v trestním řízení nikdy nedověděly, za šedá čísla pak považují trestné činy, o nichž se sice dozvěděly, ale nepodařilo se jim zjistit pachatele.

1.2 Kriminalita v České republice po roce 1989

Co se týče České republiky v období po roce 1989, tak statistické údaje vypovídají o prudkém nárůstu kriminality, zejména v první polovině devadesátých let, což je přičítáno

⁸NOVOTNÝ, Oto a kol. *Základy kriminologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1993. 137 s. s. 14

zejména novým společenským poměrům a rozsáhlé amnestii tehdejšího prezidenta Václava Havla, a o změnách ve struktuře trestné činnosti. Ve skladbě kriminality jednoznačně dominovala majetková kriminalita a došlo k významnému nárůstu počtu prvopachatelů. Nárůst násilné trestné činnosti byl doprovázen zvýšenou brutalitou pachatelů a objevily se kvalitativně nové jevy, kam patřil např. nástup organizovaného zločinu spojený např. s nelegální migrací a některými novými formami hospodářské trestné činnosti, která mněla rozhodující podíl na způsobených škodách. Dále vzrostla drogová trestná činnost a trestná činnost spojená s korupcí.

Pokud budeme vycházet ze statistik policie, rok 1989 byl posledním rokem, za téměř dvacetileté období, kdy byla kriminalita relativně ustálená. Docházelo ke 100 000 - 120 000 registrovaných trestných činů a přečinů za rok. V následujících čtyřech letech, tedy v období od roku 1990 - 1993, došlo k prudkému nárůstu kriminality, i přes provedená opatření, která by mohly směřovat ke snížení registrované kriminality. Došlo k novelizaci trestního zákona, kterou byly zrušeny některé trestné činy, jako spekulace, příživnictví, opuštění republiky a dále došlo ke zrušení přečinů. V tomto období došlo k 3,5 násobnému zvýšení uvedené registrované kriminality. Od roku 1994 byl již zaznamenán pokles registrované kriminality a od roku 1995 je zaznamenán pozvolný nárůst, který trval až do roku 1999. Od roku 2000 došlo opět k pozvolnému poklesu a stagnaci.

1.3 Stav, struktura a dynamika kriminality v mezinárodním srovnání

Pokud se zaměříme na stav, strukturu a dynamiku kriminality v mezinárodním srovnání, tak OSN shromažďuje informace od členských států o trestní justici od roku 1975. Většina vyspělých zemí, po druhé světové válce, se musela potýkat s nárůstem registrované kriminality. Větší nárůst byl zaznamenán v rozvinutějších zemích. Tento jev se všeobecně vysvětluje sociálními změnami, které zahrnují změny v hodnotovém systému a ve změnách kontrolních systémů. K další vlně dramatického nárůstu registrované kriminality došlo v letech 1989 - 1990 v postkomunistických zemích střední a východní Evropy (viz. výše o České republice), zejména u majetkové kriminality a u trestných činů loupeží.

Další statistiky o kriminalitě, v mezinárodním měřítku, vede Interpol (od roku 1950) a Rada Evropy. Je ovšem potřeba uvést, že každé mezinárodní srovnání kriminality je nepřesné a orientační. Země, kde je zdánlivě větší míra kriminality, mohou být ve skutečnosti země, kde dochází k úspěšnému odhalování trestných činů, k úspěšné registraci spáchaných trestných činů apod. I přes tyto překážky je možno konstatovat několik obecně platných závěrů:

- nejnižší kriminalita je vykazována v arabských státech, státech západní Evropy, střed tvoří státy střední a východní Evropy a severní Amerika, nejvyšší kriminalita je vykazována ve státech latinské Ameriky a v Africe,
- ve valné většině států na světě, byl v letech 1990 - 1994 zaznamenán nárůst registrované kriminality,
- asi 70 % kriminality je tvořeno krádežemi, 20 % z toho činní krádeže vloupáním,
- kriminalita je častěji páchaní ve velkoměstských aglomeracích, než na venkově.⁹

⁹[Inovace SEBS a ASEBS](http://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/stav). Kriminologie. Stav, struktura a dynamika kriminality. (on-line 1. 10. 2017). Dostupné z: <http://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/stav>

2 KRIMINALITA A PREVENCE

KRIMINALITY

2.1 Kriminalita

Kriminalitou (jedná se o slovo odvozené z latinského crimen - zločin) se míní zločinnost jako sociální jev. Kaiser uvádí: „ *Jedná se tedy o porušení práva spojená se zvláštním difamujícím odsudkem. Jsou obvykle popisována podle prostoru a času, jakož i rozsahu, struktury a pohybu. Přitom prostorem a časem je míněna celostátní, regionální nebo lokální rozložení porušení práva v určitém časovém období, případně ve srovnání časových řad. Rozsah se vztahuje na úhrn všech porušení práva, která se stala známými, zatímco obsahem struktury je diferenciacce podle stupně závažnosti nebo typů deliktů a skupin deliktů. Pohyb kriminality zahrnuje vývoj celkové kriminality nebo jejích částí v určitých časových obdobích.*”¹⁰

Údaje o kriminalitě se dále kladou do vztahu s trestními sankcemi, které ukládají soudy a zpracovávají se podle určitých znaků narušitelů práva. K tomuto patří zejména věk, pohlaví, předchozí potrestání, struktura rodiny, školní docházka a sociálně ekonomický status. Nově se kriminální statistika věnuje rovněž spolupachatelství a účastenství na trestném činu, situaci oběti, rozsahu škody a národnosti zvláštní pozornost. Pokud je tedy obraz zločinu rozhodujícím způsobem tvořen funkcemi kriminalizace a systémem kontroly zločinnosti, je kriminalita jako pojem omezena na porušení práva, které se stalo úředně známými.¹¹

Poznání kriminality, je základní směr pro kriminologické výzkumy, dále je poznání kriminality důležité pro poznání kriminogenních faktorů, které jsou podstatné pro stanovení závěrů ohledně kontroly kriminality. Základním úkolem je popis kriminality, který je umožněn kriminální statistikou. Pokud chceme poznat zákonitosti určitého společenského jevu, tak jej musíme v první řadě pozorovat a následně popsat. V této

¹⁰KAISER, Günther. *Kriminologie: úvod do základů: překlad 9. vydání s přihlédnutím k 8. vydání*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1994. 268 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-002-8. s. 144 - 145

¹¹KAISER, Günther. *Kriminologie: úvod do základů: překlad 9. vydání s přihlédnutím k 8. vydání*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1994. 268 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-002-8. s. 144 - 145

souvislosti rozlišujeme kriminografii, která se zabývá jevovou stránkou kriminality a kriminální etiologií, které se snaží o vysvětlení vzniku a vývoje kriminality.

2.2 Informace o kriminalitě a její zdroje

Základní zdroje, ve kterých můžeme získat informace o registrované kriminalitě, jsou kriminální statistiky, které jsou získávané a zpracovávány orgány činnými v trestním řízení, to jest Policie České republiky, státní zastupitelství a soudy.

V České republice statistiky kriminality nejsou dostatečně metodologicky sjednocené a koordinované. Z těchto důvodů, se mezi těmito jednotlivými statistikami objevují rozdíly, což ztěžuje možnosti porovnání. Statistiky v České republice zpracovávají jednak Ministerstvo vnitra České republiky, Policejní prezídium České republiky, které zpracovává policejní statistiky a dále Ministerstvo spravedlnosti České republiky, které zpracovává statistiky Státních zastupitelství a soudů.

2.2.1 Statistiky

1) Policejní kriminální statistiky - Tyto statistiky podávají nejpřesnější a nejkomplexnější obraz ohledně rozsahu kriminality. Je to zejména z důvodu, že jejich údaje jsou časově nejbližší době, kdy došlo ke spáchání trestného činu. Uvedené statistiky evidují všechnu registrovanou kriminalitu, nezasahuje do nich proces filtrace během celého trestního řízení. Uvedené policejní statistiky vedou evidenci o trestných činech, jejich pachatelích a obětech. Policejní statistiky jsou každoročně zveřejňovány formou ročenek na webových stránkách Ministerstva vnitra České republiky.

2) Statistika Ministerstva spravedlnosti České republiky - Tyto statistiky zahrnují jednak statistiky Státních zastupitelství a jednak statistiky soudů. V uvedené statistice jsou obsaženy údaje o známých pachatelích trestných činů, tedy o osobách, které jsou zapsané v rejstříku pro dozor v trestním řízení, včetně pachatelů, u kterých byla věc vyřízena jiným způsobem, např. odložením věci před zahájením trestního stíhání z důvodů amnestie, nepřičetnosti, nedostatku věku apod. Dále o obžalovaných osobách a o osobách, které byly pravomocně odsouzeny. Dále je v této statistice evidován počet trestných činů a statistika, která je každoročně zveřejňována obsahuje dále údaje o způsobu vyřízení věci, o struktuře uložených trestů a o ochranných opatřeních.

3) Statistiky pomocných orgánů v trestním řízení - Tyto uvedené statistiky se používají jako doplňkové zdroje, které vedou informace o kriminalitě a trestní politice. Jedná se o statistiky Probační a mediační služby České republiky, Vězeňské služby České republiky, Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky, Ministerstva zdravotnictví České republiky a Českého statistického úřadu.

Je podstatné dále zmínit, že existuje řada okolností, na které je při posuzování kriminality podle oficiálních, výše uvedených statistik, potřeba brát zřetel, jelikož mohou do značné míry limitovat vypovídací hodnotu těchto statistik. Jedná se zejména o legislativní změny v oblasti trestně právní, amnestijní rozhodnutí prezidenta, změny v trestní politice a změny ve způsobu vykazování.

Další problematikou je získávání informací o tzv. latentní kriminalitě, které se nejčastěji získávají prostřednictvím výzkumů obětí trestných činů, nebo prostřednictvím selfreportů, což je výzkum pachatelů trestné činnosti, ale je možno je doplnit o další formy výzkumů. Těmito dalšími výzkumy mohou být např. viktimizační výzkumy, tedy výzkumy obětí trestných činů, výzkumy třetích osob, jakou svědci trestné činnosti, expertní šetření, což je způsob získávání informací o těch druzích kriminality, kde jsou jiné způsoby výzkumu, vzhledem k povaze kriminality, nepoužitelné. Jedná se o některé druhy hospodářské trestné činnosti a o organizovaný zločin. Dále se používají experimenty, což je např. zjišťování jaké je riziko dopadení zloděje simulací krádeží např. v obchodě a pozorováním, kolik jich za určitý čas bude odhaleno. Na konec můžeme zmínit zúčastněné pozorování, což je infiltrace pozorovatele do určité sociální skupiny, kde naváže kontakty a pozoruje jejich chování a odhady latence pomocí matematického modelování, což jsou pokusy stanovit míru latentní kriminality formou matematického modelování, jednak zobecněním výsledků výzkumu latentní kriminality, teoretickým rozbořením podmínek možných odhadů skutečné kriminality na jejich určujícími intervaly, popřípadě kombinací obou způsobů.¹²

Informace o konkrétních číslech, která se týkají kriminality pak prezentuje především Ministerstvo vnitra České republiky, např. v dokumentu Zpráva o situaci v

¹²[Inovace SEBS a ASEBS](http://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/stav). Kriminologie. Stav, struktura a dynamika kriminality. (on-line 1. 10. 2017). Dostupné z: <http://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/stav>

oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území české republiky v roce 2016 (ve srovnání s rokem 2015). Tento dokument uvádí, mimo jiné, územní rozložení kriminality, kde je konstatováno, že v tomto roce, podobně jako v předešlých letech, mělo na celkové kriminalitě nejvyšší podíl, hl. město Praha, s 25,8 % (0 %) celorepublikového nápadu, následuje Moravskoslezský kraj s 12,1 % (- 0,1 %) a Středočeský kraj s 10,1 % (-0,1 %). Významný podíl na kriminalitě má dále Jihomoravský kraj s 9,9 % (+ 0,3 %) a Ústecký kraj s 8,4 % (- 0,1 %). Další kraje České republiky se podílejí 5 a méně procenty. Nejnižší podíl na celkové kriminalitě měl Karlovarský kraj s 2,2 % (- 0,1 %), dále kraj Vysočina s 2,7 % (0 %) a Pardubický kraj s 2,7 % (0 %). Co se týče objasňenosti, tak nejvyšší přímou objasňenost vykázal Karlovarský kraj se 67,8 %, Pardubický kraj s 63,9 %, Královéhradecký kraj s 62,8 %, Jihočeský a 62,7 % a Ústecký se 62,3 %. Objasňenost vyšší než 50 % nevykázaly pouze Středočeský kraj (47,2 %), Jihomoravský kraj (42,3 %) a hlavní město Praha (25,1 %).¹³

Pro rok 2016 nebylo zaznamenáno zvýšení kriminality v žádném kraji. Největší pokles byl zaznamenán v hlavním městě Praze (-7 663, -12 %), Moravskoslezském kraji (- 3 836, 12,6 %) a Středočeském kraji (-3 318, -13 %). Nejmenší pokles byl zaregistrován ve Zlínském kraji (-566, -7,1 %).¹⁴

2.3 Negativní dopad kriminality v souvislosti s mediálním zpravodajstvím

Tato diplomová práce, se zabývá tématem negativním dopadem kriminality na regionální rozvoj. Určitou měrou, mimo jiných faktorů, může přispívat k negativnímu dopadu kriminality na regionální rozvoj i mediální zpravodajství.

Pokud se mediálního zpravodajství týče, tak těžké zločiny, jsou v něm prezentovány poměrně častěji, než běžná kriminalita. Jak plyne z některých zahraničních

¹³ Ministerstvo vnitra České republiky. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území české republiky v roce 2016 (ve srovnání s rokem 2015)*. (on-line 1. 10. 2017). Dostupné z: file:///E:/Negativní%20dopad%20kriminality/Zprava_o_situaci_v_oblasti_vnitri_bezpecnosti_a_veřejneho_poradku_v_CR-2016.pdf

¹⁴ Ministerstvo vnitra České republiky. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území české republiky v roce 2016 (ve srovnání s rokem 2015)*. (on-line 1. 10. 2017). Dostupné z: file:///E:/Negativní%20dopad%20kriminality/Zprava_o_situaci_v_oblasti_vnitri_bezpecnosti_a_veřejneho_poradku_v_CR-2016.pdf

analýz (např. z analýzy D.A.Grabera,¹⁵), tak je zřejmé, že obraz páchaní nejsurovějších a nejzávažnějších zločinů v médiích je přemrštěný, zatímco na druhé straně prezentace těch méně závažných kriminálních jednání, je v médiích minimalizováno.

Z prostředí zločinu, jsou selektovány pouze některé části, a to nejen pouze bulvárem, jedná se i o uznávané a seriózní deníky. V tiskovém a novinářském podání se kriminálním jednáním rozumí převážně násilná trestná činnost. Převažují určité trestné činy, především násilné povahy.¹⁶ Další, tzv. běžné kriminální jednání, se v médiích takřka nevyskytuje. Přehnaná prezentace závažných zločinů vede k tomu, že jsou prezentováni v tisku násilníci, oběti, těžké škody a vysoké tresty, což pokud se jedná o určitý region, odkud bude zpravodajství pocházet, tak to může mít negativní dopad na rozvoj tohoto regionu, např. zahraniční investor odstoupí od investice z obavy, že v místě je páchána závažná kriminalita, i když to ve skutečnosti tak nemusí přímo být a mohlo dojít např. ke spáchání závažných zločinů v jednom určitém regionu, v určitou dobu, pouze souhrou náhod a před tím, dlouhá léta k žádnému závažnému zločinu v místě nedošlo, o čemž však již média nemusí informovat.

Z dalších známých výzkumů, např. výzkum, který prezentuje Kunczik a jedná se o výzkum Fishmana z roku 1978, kde je patrné, že domnělá vlna kriminality, kdy se jednalo údajně o vlnu zločinů proti seniorům, tak toto byl pouze produkt mediálního zpravodajství, kde se aktéři tohoto zpravodajství vzájemně podceňovali. Jedno zpravodajství přineslo téma a další zpravodajství, jiného masmédia reagovalo tak, že se jej chopilo též.¹⁷ Co se týče zpráv o násilí, tak je potřeba podotknout, že zpravodajství v denících o této závažné kriminalitě, se těší největší pozornosti čtenářů, z čehož jasně plyne, že média formují názor čtenářů na určitý region ve vztahu ke kriminalitě, i když to objektivně může být jinak. Čtenáři mají o zprávy tohoto druhu největší zájem, což konstatuje ve své publikaci již zmíněný autor M. Kunczik. Tento dále uvádí, že čtenáři mají o informace tohoto druhu značný zájem a ti kdo jsou pravidelnými konzumenty těchto mediálních zpráv, ve kterých

¹⁵Graber, D. A., Kriminalität in den Medien (Erscheinungsformen, Nutzungsstruktur und Auswirkungen) In Baker, R., Meyer, F.(Hrsg.), Evaluating Alternative Law Enforcement Policies (1979)

¹⁶KUNCZIK, Michael. Základy masové komunikace. Praha: Karolinum, 1995. 307 s. ISBN 80-7184-134-X. s. 56

¹⁷KUNCZIK, Michael. Základy masové komunikace. Praha: Karolinum, 1995. 307 s. ISBN 80-7184-134-X. s. 145

je pravidelně referováno o závažné kriminalitě, tak jsou tímto více psychologicky ovlivněni a kriminalitu považují za větší problém, než se ve skutečnosti může být.¹⁸

Výzkumy bylo dále prokázáno, že zpravodajství o násilné kriminalitě, si čtenáři pamatují déle. Tyto obrazy vyvolávají u konzumentů emocionální reakce. Kunczik dále uvádí, že násilí prezentované v médiích má následující manipulativní aspekty: *„Brutální programy jsou integračními obsahy bez kritiky stávajících sociálních a politických poměrů, schází v nich zařazení individuálních osudů do společenského rámce a díky mnoha dobrodružným a akčním pořadům se politicky relevantní informace stávají kvantitativně bezvýznamnými.“*¹⁹

Dále je potřeba podotknout, že se stále více stírají rozdíly mezi zpravodajskou informací a zábavou. Násilí, které je předváděné v médiích, je možno analyzovat podle toho, jakou má roli v celkovém kontextu, ve kterém je prezentováno. Je li do děje vloženo, jako extrémní řešení, jakési zpestření, neakceptovatelný způsob řešení apod.²⁰

Jak tedy vyplývá z výše uvedeného textu, je možno konstatovat, že média můžou sehrát dosti zásadní roli, v určité pověsti regionu, co se týče kriminality. Určitá bulvárnost, nebo jistá senzacechtivost může vést k poškození pověsti regionu a kriminalita má tímto způsobem určitý negativní dopad na region.

2.4 Prevence kriminality

Prevence kriminality, je jedním z neúčinnějších prostředků, jak zabránit nebo lépe řešeno snížit páchaní kriminality v určitém daném regionu. Samotný Parlament České republiky a Vláda České republiky věnuje tomuto problému značnou pozornost a svojí legislativní činností umožňuje zavádět účinné programy, které se zaměřují na aktivity, které vedou ke snížení kriminality a k ochraně obyvatel toho daného regionu, čímž eliminují negativní dopad, který má kriminalita ve všech svých aspektech, na určitý region. V případě zasažení regionu kriminalitou ve větší míře, dochází k

¹⁸KUNCZIK, Michael. Základy masové komunikace. Praha: Karolinum, 1995. 307 s. ISBN 80-7184-134-X. s. 146

¹⁹KUNCZIK, Michael. Základy masové komunikace. Praha: Karolinum, 1995. 307 s. ISBN 80-7184-134-X. s. 56

²⁰JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. Média a společnost. Praha: Portál, 2003. 207 s. ISBN 978-80-7367-287-4.

negativnímu dopadu na regionální rozvoj ve všech směrech a jedná se o značně závažný problém, který může vést až k narušení státních struktur a poškození národního hospodářství.

Další podkapitoly jsou proto věnovány těmto preventivním aktivitám v České republice.

2.4.1 Historie prevence kriminality v České republice

V demokratických zemích se preventivní politika stala rovnocennou částí kriminální politiky. Česká republika se s teorií a praxí prevence kriminality seznamuje teprve několik posledních let. Významnou roli při zpřístupňování těchto přístupů a jejich prosazování sehrál Institut pro kriminologii a sociální prevenci, působící v rezortu Ministerstva spravedlnosti České republiky. V období před rokem 1989, tedy v éře socialismu, byla prevence kriminality organizována a zaváděna centralizovaně, ve státních a společenských institucích spadajících do okruhů subjektů prevence kriminality. Komunistická strana Československa a její orgány zaujímali v systému prevence kriminality výjimečné postavení. KSC sama vymezovala koncepci boje s kriminalitou a určovala směr trestní politiky. Prokuratura pak náleželo koordinující postavení.²¹ Prokuratura byla orgánem, kterému náležela koordinace i iniciativa v oblasti prevence kriminality, zejména pokud šlo o orgány činné v trestním řízení a v rámci dozoru nad zákonností i vůči dalším orgánům a organizacím. Hlavní tíže konkrétních preventivních aktivit ležela především na okresních i městských správách Sboru národní bezpečnosti a na příslušných komisích národních výborů. Přes jisté snahy a pokusy zvýšit pružnost systému prevence kriminality a přenést jej více na místní úroveň, zůstal systém prevence kriminality až do roku 1989 pouze ve formální podobě, bez nějaké koncepce.

Rozpadem socialismu v České republice se formálně organizovaná prevence kriminality zcela zhroutila. Česká republika se tak ocitla před úkolem, konstituovat systém prevence od samotných základů. V roce 1991 vydal Československý helsinský výbor dokument s názvem „Právo občanů na bezpečnost v právním státě“. V tomto dokumentu bylo uvedeno a požadováno, aby při všech tehdejších třech vládách - české, slovenské a

²¹⁾ pozn. autora - viz. metodický pokyn generálního prokurátora ČSSR o činnosti prokuratury při zabezpečování prevence trestné činnosti státními, hospodářskými a společenskými orgány a organizacemi.

federální, byly zřízeny Výbory pro prevenci kriminality, jako jejich mezirezortní orgány a tyto připravily a vypracovaly potřebné preventivní programy. V nově vzniklé České republice začala prevence kriminality fungovat v roce 1993. První dokument, jednalo se o strategii prevence kriminality, byl vypracován ministrem vnitra České republiky v roce 1996, jako čtyřletý dokument. Do dnešních dnů všechny vlády České republiky schválily a uvedly do praxe několik dalších strategií, které postupně, se svým vývojem, obsahovaly celou řadu opatření, aktivit a přístupů v rámci prevence kriminality. Jako významné lze označit období v rozmezí let 1996 - 2004, kdy byly zformovány nové oblasti a subjekty v prevenci kriminality. Pro příklad, vznikla Probační a mediační služba České republiky, parlament přijal nové zákony související s prevencí kriminality. Jak jsme již uvedli, základní význam pro formování systému prevence kriminality v České republice mělo programové prohlášení vlády České republiky z roku 1996, v němž se konstatuje následující. Můžeme to shrnout následovně:- vláda zaměří na prevenci kriminality zvýšenou pozornost

- prioritou budou zejména větší městské aglomerace a ohrožené skupiny dětí a mládeže

- vláda bude usilovat o zvýšení důvěry občanů k Policii České republiky²²

Na konci roku 1993 byl vládou České republiky zřízen Republikový výbor pro prevenci kriminality. Zřízen byl vládním usnesením č. 617/1993 při Ministerstvu vnitra České republiky, jako mezirezortní koordinační a metodický orgán. Členy výboru se staly Ministerstvo obrany ČR, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstvo spravedlnosti ČR, Ministerstvo vnitra ČR, Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ministerstvo financí ČR. Dále byla zastoupena Policie ČR, Nejvyšší státní zastupitelství ČR, Vězeňská služba ČR a Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Dále byl výbor rozšířen o Probační a mediační služby České republiky, Radu vlády ČR pro záležitosti romské komunity, Radu vlády ČR pro koordinaci protidrogové politiky a zástupce BESIPU. Ústřední myšlenkou tohoto výboru se stalo prohlášení, že výbor nebude prevenci kriminality v České republice řídit, ale bude ji koordinovat, iniciovat a podporovat. Hlavní tíha preventivní práce, tak leží na orgánech

²²) ZAPLETAL, Josef. *Prevence kriminality*. vyd. Praha: 2008. 108 s. ISBN 978-80-7251-270-6

místní správy a samosprávy v závislosti na konkrétních místních podmínkách a potřebách. Zřízení Republikového výboru pro prevenci kriminality neznamenal jenom systémové zřízení instituce pro prevenci kriminality, ale předznamenal základní směr této politiky, kladoucí klíčovou úlohu na bedra měst a obcí.

2.4.2 Právní aspekty prevence kriminality

Základní rámec pro prevenci kriminality je odpovídajícím způsobem legislativně ukotven v právním řádu České republiky. Tuto problematiku upravuje celá řada právních norem, ať už se jedná o zákon o Policii ČR, trestní zákon, trestní řád a v rámci obecných principů prevence kriminality také Listina základních práv a svobod, popř. další. Speciální úprava na výše uvedenou oblast zatím ovšem neexistuje.

K historicky nejstarším se řadí trestní právo, které kriminálně preventivní funkci přisuzovalo trestu a jeho účinkům. Mělo ovlivnit jednání vzbuzením strachu, kde tato teorie byla dělena na generální, speciální a individuální prevenci. Generální prevence se zaměřovala na odstrašující účinek formou sankcí a ochranných opatření vůči širokému okruhu potencionálních pachatelů, zatímco individuální prevence se snažila převychovat konkrétní pachatele v průběhu výkonu trestu, aby se již trestné činnosti nedopouštěl. Samotná speciální prevence pak předpokládala, že uložený trest usvědčeným a odsouzeným pachatelům bude výstrahou pro ostatní. V té době byla také založena klasická škola trestního práva²³.

Postupným vývojem až do současnosti se začal klást velký důraz na zásadu subsidiarity trestního práva, zásadu trestní represe, což znamenalo sáhnout po odplatě neboli trestu až v nejkrajnějším případě. Začínají vznikat instituty restorativní (obnovující) justice, které jsou protikladem justice odplatné a působí pozitivně především u mladistvých pachatelů. Mezi takové patří alternativní přístupy k pachatelům, jako je např. probace, upravena v zákoně č. 257/2000Sb., o Probační a mediační službě, dále mediace, upravena v zákoně č. 202/2012Sb., Zákona o mediaci a o změně některých zákonů. Další alternativní sankce byly přijetím institutu podmíněného odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem a podmíněného upuštění od potrestání s dohledem upraveny novelou trestního zákona č.

²³ VICHLENDÁ, M., BÉREŠ, L., *Prevence kriminality pro studující a učitele policejních škol MV*, vyd. Praha: 2008. 33 s.

253/1997Sb a do právního řádu České republiky byla zavedena také sankce obecně prospěšných prací novelou č. 152/1995Sb. Institut tzv. odklonu, který umožňuje podmíněné zastavení trestního stíhání, přičemž jsou pachatelé místo trestu ukládány různé závazky, pokyny a omezení, byl ve formě podmíněného zastavení trestního stíhání zakotven zákonem č. 292/1993Sb. Zároveň vznikl i institut narovnání, který má význam v případech, kdy stát nemá výrazný zájem na postihu pachatele, neboť se jedná spíše o spor mezi obviněným a pachatelem. V takovémto případě je základní podmínkou schválení narovnání uhrazení pachatelem vzniklé škody, popřípadě odčinití újmu vzniklou trestným činem.

Dle výše uvedených skutečností je zřejmé, že alternativní instituty a odklony dávají nové preventivní možnosti, při kterých již pachatelé nejsou pasivní a odkázáni na vůli státu, ale naopak se mohou aktivně podílet a zapojit se do odčinění své viny vůči oběti²⁴.

2.4.3 Struktura prevence kriminality

1) **Sociální prevence** - Sociální prevenci můžeme charakterizovat následovně. Jedná se o aktivity, které svým způsobem utvářejí postup socializace a integrace v sociální oblasti. Zaměřují se na aktivity, které jsou schopny změnit nepříznivé společenské a ekonomické podmínky v životě jedince, neboť jsou považovány za hlavní příčiny vzniku a geneze kriminality. Hlavní tíže a odpovědnost za primární sociální prevenci leží na rodině, obcích a školách. Odborně náročnější je sekundární a terciární prevence. Odpovědnost za tuto oblast preventivních aktivit leží na pracovnících resortu Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky, Ministerstva spravedlnosti ČR a Ministerstva zdravotnictví ČR. Sociální prevence je především prevence, která je orientovaná na pachatele. Svým působením přetváří chování a jednání potenciálního pachatele trestné činnosti. Důvod, proč se kriminalita vůbec ve společnosti vyskytuje, závisí v nemalé míře na počtu osob, které jsou možnými pachateli trestné činnosti. Jedná se o jedince z asociálního prostředí, kteří postrádají zábrany, které by jim bránily v páchání trestné činnosti. Zároveň mají motivaci nějakou neuspokojenou potřebou, kterou neumí uspokojit

²⁴VICHLÉNDÁ, M., BÉREŠ, L., *Prevence kriminality pro studující a učitele policejních škol MV*, vyd. Praha: 2008s. 37

jednáním přijatelným pro společnost, tedy legálním a legitimním chováním, ale uspokojují tyto potřeby pácháním trestné činnosti.

Četné výzkumy z oblasti kriminologie dokazují souvislost mezi výchovou v rodině, špatnými výsledky ve škole a neúspěchy v profesním životě na jedné straně. Na druhé straně je prokázána souvislost mezi sociálními podmínkami a zločineckou dráhou. Sociální prevence vychází z předpokladu, že je-li sociální prostředí člověka optimální a uspokojivé, nenastane přerod osoby v jedince páchajícího trestnou činností. Pokud se stane, že se jedinec dostane na kriminální dráhu i za předpokladu, že žije v sociálně nenarušeném prostředí, je nutné a žádoucí zvolením vhodných resocializačních prostředků jej navrátit do řádného života. V takovém případě, je zde větší šance pro resocializaci, než u jedince pocházejícího z narušeného sociálního prostředí. Snáze vždy resocializujeme osobnost, která se na šikmou plochu dostala ojedinele, spíše náhodou nebo z nějaké své slabší chvíle, než jedince, který se od narození nachází ve zločineckém prostředí a jeho hodnoty jsou, oproti " normální " společnosti, zvrácené. V souhrnu tedy můžeme říci, že sociální prevence chápe kriminalitu jako následek selhání jiných osob a institucí a jako důsledek sociálních nedostatků, špatné sociální struktury a selhání společnosti. Cílem je zlepšení sociálních podmínek, životních podmínek a dalších faktorů, které jsou nedílnou součástí vývoje jedince, zejména v dětství a nedovolí mu sklouznout na dráhu zločince.²⁵

2) **Situační prevence** - Situační prevence chápe trestnou činnost jako souhrn motivací a příležitostí. Vychází z předpokladu tří faktorů, které umožňují kriminální jednání. Pachatelé umožní spáchat trestný čin to, že je v určitém čase, na určitém místě, za určitých okolností. Subjekty situační prevence se snaží prosazovat různá opatření, např. organizační, režimové, fyzické a technické povahy, čímž se snaží eliminovat kriminogenní faktory na minimum a tím v co největší míře minimalizovat možnost a příležitost k páchání trestné činnosti určitého, konkrétního druhu. Přístupy sociální a situační prevence se doplňují a jsou vzájemně provázané jak na primární, tak sekundární a terciární úrovni. Situační prevence tedy vychází z hypotézy, že o tom, zda spáchat trestný čin se jedinec rozhoduje až na základě toho, jak je ovlivněn různými faktory (lidově řečeno - příležitost dělá zloděje). Podstatou situační prevence je tedy působit proti situačním příležitostem spáchat trestný čin a změnit podmínky v neprospěch pachatele. V tomto smyslu se jedná o to, aby prospěch trestné činnosti nebyl vyšší, než míra vynaloženého úsilí a míra rizika

²⁵ ZAPLETAL, Josef. *Prevence kriminality*. vyd. Praha: 2008. 108 s. ISBN 978-80-7251-270-6

odhalení. Jde o to, ztížit podmínky pro spáchání v tom smyslu, aby se spáchání trestného činu nevyplatilo a pachatel vynaložil několikanásobně větší úsilí, prostředky, finance, apod., než bude výtěžek z trestné činnosti. Cílem situační prevence je tedy úsilí o provedení změn, které mají vliv na rozhodnutí jedince spáchat trestný čin, v určitém čase, za určitých podmínek, na určitém místě. Doporučená opatření a výstupy výzkumů situační prevence jsou v první řadě použitelné u majetkové kriminality, tj. např. u krádeží vloupáním, krádeží motorových vozidel, krádeží z aut, v prodejnách a v případech vandalismu. Lze je samozřejmě uplatnit i v případech násilné trestné činnosti. Hlavním subjektem situační prevence kriminality je Policie ČR. V souvislosti s Policí ČR se zavádí pojem kriminalistické prevence, která stojí na poznacích kriminalistické techniky, taktiky a metodiky. Nejrychlejšího rozvoje bylo dosaženo v oblasti kriminalistické techniky a v prevenci kriminality se předpokládá využití poznatků získaných kriminalistou. Tedy podstatou situační kriminální prevence je docílení změny možných příležitostí, pro pachatele nevýhodných. V literatuře se setkáváme s různými způsoby členění situační prevence a jejich komponent.²⁶ Jednou ze známých klasifikací strategií situační prevence kriminality je klasifikace vypracovaná britskými kriminology Grahamem a Bennettem. Velmi výstižně rozčleňuje situační opatření do tří skupin zvyšujících námahu, či rizika spoje nás pácháním trestné činnosti a snižující užitek plynoucí z trestné činnosti. Výše uvedený model nejlépe vystihuje následující tabulka.²⁷

²⁶ ZAPLETAL, Josef. *Prevence kriminality*. vyd. Praha: 2008. 108 s. ISBN 978-80-7251-270-6

²⁷ GRAHAM, J. BENNETT, T. *Strategie prevence kriminality v Evropě a Severní Americe*. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996, 94 s. ISBN 80-86008-23-1

STRATEGIE	OPATŘENÍ
1) Zvyšující námahu spojenou s pácháním trestné činnosti	a) Ztížení dosažení cíle
	b) Kontrola přístupu
	c) Odklonění pachatelů
	d) Kontrola prostředků trestné činnosti
2) Zvyšující se riziko spojené s pácháním trestné činnosti	a) Formální dohled
	b) Dohled prováděný zaměstnanci
	c) Přirozený dohled
3) Snižující užitek plynoucí z trestné činnosti	a) Odstranění cíle
	b) Označení věcí
	c) Stanovení pravidel

zdroj: GRAHAM, J. BENNETT, T. *Strategie prevence kriminality v Evropě a Severní Americe*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996, 94 s. ISBN 80-86008-23-1

To je dle našeho názoru vše, co dostatečně vystihuje problematiku situační prevence. Další rozbor výše uvedených strategií a opatření by již, dle našeho názoru, přesahoval rámec naší diplomové práce. Největší přednost situační prevence je v jejích nízkých nárocích na realizaci, a to jak po stránce personální, tak materiální. Velkou výhodou je časově dostupná realizovatelnost a měřitelnost účinnosti.

2.4.4 Úrovně preventivních aktivit

1) **Primární prevence** - Tato úroveň preventivní aktivity zahrnuje několik směrů. Jedná se o zaměření na poradenskou, osvětovou, výchovnou, vzdělávací a volnočasovou činnost pro nejširší veřejnost. Důležité je věnovat pozornost mladistvým (rozumíme dětem a mládeži). Je důležité provádět v rámci prevence kontrolu využívání jejich volného času, možnosti koníčků, kulturního vyžití, apod. Břímě primární prevence leží v první řadě na rodině, dále na škole a v neposlední řadě na sociálním prostředí, ve kterém se mládež nachází. Největší uplatnění primární prevence je v oblasti sociální prevence. Zaměřuje se na zlepšení podmínek, jak životních, tak sociálních. V neposlední řadě na zlepšení materiálních podmínek, protože jak jsme již uvedli, nouze a nedostatek často vede ke spáchání trestné činnosti.

Primární situační prevence je zaměřena na bezpečnostní situaci a její zlepšení na celém území státu. Využívají se informační, technická, organizační a ekonomická opatření. Aktivity směřují k uspořádání fyzického prostředí, a také na faktory ovlivňující příležitosti pocitu větší odpovědnosti mládeže za vlastní jednání. Dále můžeme primární prevenci zaměřit na zúženější prevence kriminality, jako např. prevence viktimmnosti nebo primární protidrogová prevence. Cílem primární prevence viktimmnosti je systematické a cílené informování celé veřejnosti o způsobech zajištění osobní bezpečnosti a zabezpečení majetku. Snahou je také změna pohledu veřejnosti na kriminalitu a zvýšení odpovědnosti občanů. Co se týká mládeže, je primární prevence viktimmnosti zaměřena na zvyšování bezpečnosti, např. informováním ve školách, v masmédiích, apod. Primární protidrogová prevence je směřována na vytváření a podporu účinných preventivních programů zaměřených na veškerou mládež a na prostředí rodiny a školy. Důležité je také trvalé vzdělávání intermediátorů – pedagogů, lékařů, sociálních pracovníků, kteří působí v oblasti prevence²⁸.

2) **Sekundární prevence** - Sekundární prevence je již zúžená od obecného, tedy celé populace, ke skupinám a jedincům, u nichž je již konkrétně vyšší pravděpodobnost, že mají dispozice stát se pachateli nebo oběťmi trestných činů. Dále se zabývá společenskými patologiemi, jako jsou drogová a alkoholová závislost, šikana, apod. a příčiny kriminogenních situací. Těžiště sekundární prevence již spočívá v činnosti, která je cílově zaměřena. Jedná se o informační a poradenskou činnost, linky důvěry, o činnost sociálních pracovníků a specialistů z oblasti výchovného poradenství a protidrogové prevence. Do praxe se uvádějí v oblasti sociální mezostruktury a mikrostruktury se zaměřením na určité rizikové skupiny jedinců. Sekundární situační prevence je od primární prevence odlišitelná jen obtížně. Sekundárnost je vyjádřena zaměřením se na zlepšení bezpečnostní situace v oblastech s vyšší mírou předpokládaného ohrožení kriminalitou. Viktimologická sekundární prevence je pak spatřována v informační kampani, ve výcviku skupin a jedinců ohrožených zvýšenou mírou viktimizace.²⁹

3) **Terciární prevence** - Tato úroveň prevence je již zaměřena na osoby, které se dostaly do střetu se zákonem a mají zkušenost s pácháním trestné činnosti a většinou za sebou mají i pobyt v nápravném zařízení. Tato preventivní úroveň spočívá v resocializaci a

²⁸ ZOUBKOVÁ, I., *Kontrola kriminality mládeže*. 1. vyd. Dobrá voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2002. 231 s. ISBN 80-86473-08-2

²⁹ ZAPLETAL, Josef. *Prevence kriminality*. vyd. Praha: 2008. 108 s. ISBN 978-80-7251-270-6

v návratu do normálního života. Jedná se o poradenství v oblasti sociální a rodinné. Je zde nabízena pomoc v ekonomické samostatnosti, v získávání sociálních návyků ve shodě se společností apod., zejména po návratu z dlouholetých trestů odnětí svobody, kdy jedinec potřebuje pomoc společnosti pro jeho opětovné začlenění. Jelikož cílená pomoc a preventivní práce u těchto narušených jedinců často předejde opětovnému spáchání, třeba té nejzávažnější trestné činnosti (vražda, loupežné přepadení, únos, vydírání, apod.). Následky pro společnost zde není třeba rozebírat. Tím, že dojde k recidivě a pachatel je opět potrestán, uvězněn, se žádné problémy nevyřeší. Trest v současnosti není pomsta nebo odplata, ale má působit výchovně a preventivně, což se v případě každé kriminální recidivy nedá o trestu, ve smyslu trestního práva, říci. Terciární prevence je tedy zaměřena na předejití recidivě jak kriminální, tak viktimologické. U obětí platí výše uvedené názory rovněž, jenom v opačné rovině. Je třeba pracovat na tom, aby se ten, kdo se již jednou stal obětí trestného činu, nestal opětovně.

Můžeme tedy říci, že tento způsob prevence je zaměřen na osoby a skupiny, které již byly kriminalitou tak, či onak zasaženy. Jedná se o přímou strategii uskutečňovanou ukládáním trestů a výkonem trestů, pohrůzkami trestů, postpenitenciární péči, apod. V rovině terciární sociální prevence můžeme hovořit o podobnosti se sekundární sociální prevencí. Uplatňují se zde resocializační přístupy. V oblasti situační prevence se opatření týkají určitých konkrétních lokalit a skupin, které již byly zasaženy vyšší mírou kriminality určitého konkrétního druhu. Prevence viktimitosti je určena k rehabilitaci obětí trestné činnosti. Spočívá ve snaze zabránit situacím, kdy by se znovu, opakovaně, jedinci stali oběťmi trestných činů. Závěrem je možno konstatovat, že úspěchu v terciární prevenci je dosaženo tehdy, když působení vede k pozitivní změně v chování pachatele, k jeho snaze se resocializovat a zařadit se do společnosti. Odolat všem nástrahám a převzít odpovědnost za svůj život a za své jednání.³⁰

2.4.5 Viktimologie

Viktimologie, neboli nauka o oběti. V našem případě je zájem zúžen na oběti kriminality. Této oblasti je v poslední době věnována velká pozornost. Je snižováno upřednostňování práv pachatele před právy obětí. S velikou pravděpodobností se bude

³⁰ČERNÍKOVÁ, V. a kol. *Sociální ochrana, terciární prevence, její možnosti a limity*. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. 2008. 244 s. ISBN 978-80-7380-138-0

v nejbližší budoucnosti viktimologie konstituovat jako samostatný vědní obor, se všemi náležitostmi vědeckého bádání a zkoumání. V rámci prevence kriminality je třeba upozornit na pojem viktimnost. Tento pojem je velmi významný, neboť viktimnost znamená schopnost a dispozice stát se obětí trestného činu. Pro redukci možností stát se obětí trestného činu, jsou využívány rozmanité preventivní aktivity. Různé kriminální situace vyžadují různou připravenost ohrožených osob. V praxi se jedná o různé druhy poradenství, trénink v obranných způsobech, nebo předvádění různých technických prostředků ochrany před trestnou činností. Viktimologie užívá metody sociální a situační prevence dle míry a druhu ohrožení, používá úrovně jak primární, tak sekundární a terciární prevence. Stejně jako samotná kriminologie, tak viktimologie zaznamenala k původním myšlenkám kritické názory a směry. Jedná se o radikální viktimologii. Odmítá nahlížet na oběť jako na individuum, se svými dispozicemi k tomu stát se obětí, ale zdůrazňuje souvislost se samou podstatou společnosti a její třídní organizací. Dále se objevuje kritická viktimologie, která se zabývá otázkou, kdo má právo označovat se za oběť v plné míře.

Na začátku 21. století se konstituoval samostatný směr ve viktimologii s názvem kriminalistická viktimologie, který svým zájmem o oběť získává potřebné zdroje a informace potřebné pro odhalení trestného činu a jeho pachatele. Do detailů se zabývá významem postavením oběti při oznámení trestného činu, soustředí se na výslech svědků, na rekonstrukci, rekonstrukci a další důkazní prostředky³¹.

Jako viktimizaci označujeme proces, kdy se potenciální oběť mění v oběť skutečnou. Viktimologie se zabývá třemi hlavními problémy viktimizace.

- chování oběti
- vztah k pachateli
- míra viktimizace (označujeme též - index viktimizace)

Je nesmírně důležité se v této oblasti zabývat výzkumy, jejichž výsledky nám budou nápomocny pro vytváření opatření a postupů, jenž budou minimalizovat problém

³¹[Inovace SEBS a ASEBS](http://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/stav). Kriminologie. Stav, struktura a dynamika kriminality. (on-line 1. 10. 2017). Dostupné z: <http://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/stav>

viktimizace, a budou tedy působit tak, aby byla co nejnižší možnost a šance stát se obětí trestného činu.

Chování oběti: případy, kdy oběť svým chováním nezasáhne do geneze trestného činu, jsou spíše ojedinělé. Oběť svým chováním v celém průběhu ohrožení, tedy před činem, v průběhu činu a i po skončení celé události, ovlivňuje jednání pachatele, ale také se může podílet na následném odhalení pachatele. Oběť rovněž do jisté míry ovlivňuje výši následku, která činem vznikne. Svým chováním v průběhu, např. přepadení, napadení, může vystupňovat pachatelovu agresi. Některá oběť se o svoji viktimizaci zaslouží vlastním kriminálním jednáním a stává se pak terčem, např. vydírání. Další část obětí přispěje podceňováním rizik, zbytečně hazarduje, dává na obdiv svůj majetek (zjednodušeně můžeme říci, že pachatele provokují. Samozřejmě to nikoho neopravňuje k tomu, aby začal z tohoto důvodu páchat trestnou činnost).

Oběť - pachatel: velice často existuje nějaký předchozí vztah mezi obětí a pachatelem trestného činu. Vztahy může rozdělit na objektivní (tedy nezávislé na naší vůli), např. sousedství a subjektivní (ovlivněné naší vůlí), např. milenci, společníci ve firmě, apod. Takovéto vztahy jsou často motivem trestného jednání. Figurují zejména u násilných trestných činů. Snaha zbavit se nepohodlného obchodního partnera, zbavit se manžela, milence, (zde opět jsou motivy pro spáchání trestné činnosti - vražda, vydírání, ublížení na zdraví). Méně významnou roli hrají vztahy mezi pachatelem a obětí u majetkových trestných činů, i když krádeže v rodinách a mezi příbuznými nejsou výjimkou.

Míra viktimizace: rozumíme tím procentní podíl obětí, na určitý počet obyvatel žijících v určitém teritoriu, za určité období (1 rok, 5 let). Některé oběti se mohou opakovaně stát viktimou a tudíž při interpretaci výsledků je toto třeba brát v potaz.

2.4.6 Základní zásady prevence kriminality v České republice

Základní zásady, na kterých stojí systém prevence kriminality v ČR, bychom mohli charakterizovat v jedenácti základních bodech.

1) Veškeré preventivní aktivity jsou výsledkem kriminologických výzkumů a bezpečnostních analýz, jak na místní, tak na celostátní úrovni.

- 2) Hlavním cílem je přenést těžiště všech preventivních aktivit na místní úroveň.
- 3) Prosazovat samostatnost místních orgánů, centrálně poskytovat pouze metodické vedení, informace, popřípadě ekonomickou pomoc.
- 4) V návaznosti na výše uvedenou zásadu zrušit mezi centrálními a místními orgány vztahy nadřízenosti a podřízenosti.
- 5) V souvislosti se samostatností místních orgánů zaměřovat programy na místní úrovni místním potřebám.
- 6) Co největší vzájemná informovanost a součinnost všech subjektů, které mají podíl na prevenci.
- 7) V případě realizace konkrétních programů je nezbytné spojit prvek laický s profesionálním.
- 8) Důraz je kladen na odbornou připravenost realizátorů programů.
- 9) Zvyšuje se význam situační prevence – vytváření bariér znesnadňujících páchaní trestné činnosti.
- 10) Je nutná spolupráce Policie ČR.
- 11) Aby byly preventivní programy úspěšné, je nutná podpora a informovanost veřejnosti.³²

Takto by se daly obecně charakterizovat základní zásady systému prevence kriminality v České republice. Na tyto zásady navazují další již konkrétní programy a opatření vytvářená především na místní úrovni, na které leží těžiště preventivních aktivit, jak je výše uvedeno.

V rámci publikace projektu *"Tvorba a realizace projektů prevence kriminality mládeže, studijní materiály pro projekt vzdělávání poskytovatelů sociálních služeb v oblasti prevence kriminality a sociálního začlenění mládeže, který pojednává o vzdělávání poskytovatelů sociálních služeb v oblasti prevence kriminality a sociálního začleňování mládeže"*³³, jsou obecně popsány metody sociální a situační prevence. Projekt byl spolufinancován Evropským sociálním fondem, dále státním rozpočtem ČR a rozpočtem hlavního města Prahy. Domníváme se, že se jedná o zdařilý projekt, na jehož základech a

³² ZAPLETAL, Josef. *Prevence kriminality*. vyd. Praha: 2008. 108 s. ISBN 978-80-7251-270-6

³³ CEJP, M., HAVRDA, M., HOPE, T., SCHEINOST, M., VEČERKA, K. *Tvorba a realizace projektů prevence kriminality mládeže, studijní materiály pro projekt vzdělávání poskytovatelů sociálních služeb v oblasti prevence kriminality a sociálního začlenění mládeže*, 1. vyd. Praha: Centrum pro veřejnou politiku, 2007. 16 s. ISBN 978-80-239-9950-1

doporučeních se dá budovat systém prevence kriminality v ČR, a to zejména na místní úrovni, na kterou je v současnosti kladem největší důraz. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli v další části naší práce, alespoň stručně uvést výše uvedené metody doporučení.

2.4.7 Metody prevence kriminality

Metody sociální prevence

Sociální prevenci provádíme následujícími metodami a můžeme ji rozdělit zhruba do následujících částí:

1) Sportovní programy. Tyto preventivní aktivity jsou založeny na atraktivnosti sportu a jeho přitažlivosti pro část mladé populace. Velmi často se používá na úrovni a pro potřeby primární prevence. Své nezastupitelné místo však má i v sekundární a terciární prevenci. Pro úspěšnou socializaci dětí, již v raném věku, má velký význam hraní všelijakých pohybových a kolektivních her. Dobře organizované kolektivní hry vtahují děti, stejně tak později mladistvé, do žádoucích sociálních vztahů a pozitivních konfliktů. Tímto se mládež učí odpovědnosti, spolupráci a zdravé životosprávě. Dokáže se podřídit nějakým pravidlům, které hra vyžaduje, a tím se učí podřizovat se pravidlům společenským. Učí se čestnému jednání, krocení svých emocí, dokáže zhodnotit své schopnosti, apod. Prožití vítězství a úspěch ve sportu umožňuje u dětí pozitivní vzrušení akceptovatelným způsobem, umožňuje posilovat jejich sebevědomí, kolektivní činnost a další způsoby utváření a zrání osobnosti. Pro svoji finanční náročnost, jsou však tyto metody použitelnější v rámci sekundární a terciární prevenci.

Další činností, která je velice žádoucí, je budování sportovišť a hracích prostor, tzv. pouličních sportovišť. Prevence je zde vedena myšlenkou, že trestná činnost mladých lidí se generuje z jejich nedostatku příležitosti k nějakému vyžití, a že nejhorší je nuda a nečinnost. Preventivní programy zaměřené na sport slouží též jako prostředek kumulace ohrožené mládeže. Tato skupina pozitivně přijímá budování sportovišť s adrenalinovými zážitky. Jedná se o různé U-rampy, stěny pro horolezectví nebo šplhací provazové sestavy. Toto jsou velice atraktivní zábavy, přitahující všechny skupiny mladých lidí, včetně těch, kteří se odmítají angažovat v jakémkoliv jiném sportu, zejména organizovaném.

2) Vzdělávací programy, zájmové a umělecké. V kriminologii je prokázáno, že asociální chování běžného druhu (nejedná se např. o kriminalitu tzv. bílých límečků, která

je vysoce sofistikovaná), je následkem nedostatku obecného a základního vzdělání a nezájmem o formy zájmové umělecké činnosti, které jsou společností akceptovatelné. Tento stav je vysvětlován různými teoriemi, které konstatují nedostatečně osvojené školní dovednosti jedincem a tím dosahování pouze neúspěchů v tomto směru. Rovněž jedinci nenacházejí žádné kladné podněty a impulsy v rodinném prostředí, které by jim byly podnětem a příkladem. Následkem tohoto stavu je nízká, nedostatečná kvalifikace profesní, která neumožňuje získat kvalitní, trvalejší a uspokojitelné zaměstnání. Od tohoto se dále odvíjí nedostatečné uspokojování materiálních potřeb, a to jak známo vede k uspokojení potřeb jiným způsobem, většinou kriminální činností. Takto frustrovaný člověk má sklony aktivně se účastnit v páchání různé, často závažné majetkové trestné činnosti, ale další jeho uspokojování narůstajících potřeb může vést k násilí a agresi. Preventivní aktivity v tomto směru jsou vedeny tak, aby zajistily dosažení uspokojivých výsledků ve školní výuce a ve studiu. Důležitou oblastí prevence je tvorba rekvalifikačních programů, které by měly v co největší míře zajistit, aby mladý člověk měl naději na získání slušného zaměstnání a nepropadal do depresivních stavů beznaděje a své nepotřebnosti, a tímto se dal na cestu poslední naděje, na cestu zločince.

3) Informační programy. Tyto programy vycházejí z myšlenky, že problémy mladé populace často vycházejí z nedostatečné informovanosti. Z tohoto důvodu jsou v oblasti preventivních programů vytvářeny nejrůznější informační akce, které jsou zaměřeny na varování a osvětu v oblasti rizikového chování. Největší pozornost je zaměřena na alkoholovou a nealkoholovou toxikománii a pozitivní životní styl. Další důležitou oblastí v podávání informací je orientace mladých lidí na správné postupy a cesty při výskytu různých obtížných nebo negativních životních událostí. Podstatné jsou informace, které se snaží vštěpit mládeži důležitá telefonní čísla, která poskytují rady a pomoc, jsou zde informace o adresách organizací pomáhajících ohrožené mládeži, ať se jedná o státní či nestátní organizace. Další důležitou činností je vysvětlování a objasňování některých aspektů právního řádu České republiky. Mládež je zde informována o svých právech a povinnostech, které jim vyplývají ze statutu občana ČR, a dále jak se správně a v souladu s právním řádem zachovat v určitých, někdy i obtížných situacích a kde hledat oporu a pomoc.

4) Resocializační programy. I přes aktivity a snahy o zabránění nežádoucímu, asociálnímu jednání mladých lidí, dochází v tomto směru k nezdaru. Subjekty výchovy zde

hledají účinná opatření, která by vedla k nápravě jedince, který se dopustil delikventního jednání. V této situaci jsou na řadě konzultace se zařízeními, jako jsou různé poradny, linky důvěry a krizová pracoviště. Zde je možné provést rozbor situace a zahájit bezprostřední odbornou pomoc, která může přerůst v dlouhodobé působení nějakou resocializační strategií. Tyto programy a postupy jsou často vedeny v duchu tzv. "peer programů", to znamená postupů, kde se využívá kladných vazeb mezi částí mladé populace ohrožené delikventním vývojem a jejich souvrstevníky, kteří pocházejí z nedelikventní části této skupiny. Toto slouží k pozvolné změně postojů a negativních hodnot. Orientace na správné hodnoty je v některých případech dosažitelná působením důvěryhodných osob, které dokáží ovlivnit mentalitu narušeného jedince, a které od něj nejsou příliš věkově vzdáleny. Důležité místo v práci s narušenou mládeží zastávají střediska výchovné péče a nezastupitelné místo má dnes Probační a mediační služba ČR. Všechny tyto subjekty různých preventivních aktivit se snaží o záchyt jedince v aktuální krizi a o jeho vyvedení z této krize a ukázání mu správné cesty do života, která jej dovede k hodnotnému a úspěšnému životu bez peripetií se zákonem.

Metody situační prevence

Situační prevence se snaží o to, aby se jedinci, který chce spáchat trestný čin, toto úsilí a jednání vůbec nevyplatilo. Aby námaha, prostředky a úsilí vysoce převýšily prospěch z trestné činnosti a z dosaženého cíle, a pokud se k takovému jednání odhodlal a spáchal trestný čin, aby byl co možná nejrychleji odhalen, a toto si pachatel uvědomoval. Za tímto účelem se vytvářejí nejrůznější preventivní programy, opatření a strategie. Těmito opatřeními různé povahy se usiluje o to, aby poklesla možnost spáchat trestný čin na co nejmenší možnou míru, nebo aby některé druhy trestných činů vůbec nebylo možno spáchat. Dnešní moderní doba, která je ve znamení moderních technologií a možností používat moderní technické prostředky, se snaží vést k tomu, aby např. vůbec neprobíhal hotovostní platební styk nebo jakýkoliv přímý peněžní styk. Znamená to, aby výplaty, důchody a další peněžní dávky byly zasílány na účet zaměstnance, tudíž občana, a aby se třeba poštovní doručovatelka nepohybovala v nebezpečné lokalitě s desítkami tisíc korun v hotovosti právě na výplaty sociálních dávek a důchodů. Tímto se minimalizuje nebo přímo odstraní možnost loupežných přepadení s dalšími následky, jako je ublížení na zdraví, apod. V další oblasti prevence je promyšleně postupováno v případě architektonické činnosti. Jsou vytvářeny promyšlené úpravy, které zpřehledňují prostor, odstraňují se

tmavé kouty. V kompetenci obecních policí je prováděna kontrola pouličního osvětlení a v případě zjištění závady, se činí opatření směřující k nápravě. Dalším moderním prostředkem dnešní doby je vytváření pouličních monitorovacích kamerových systémů. Princip je jednoduchý. Spočívá v instalaci kamer do ohrožené lokality, které nepřetržitě monitorují území, kde je očekávána pouliční kriminalita. Soustavu kamer většinou spravují operační střediska Policie ČR nebo obecních, městských policí. Značnou výhodou je, že prostřednictvím relativně malého počtu pracovníků je možno ohlídat větší prostor a cíleně vysílat zásahové hlídky na konkrétní místa při zjištění páchaní trestné činnosti. Výzkumy je prokázáno, že tato místa, dokonce i sousedící, kde kamerové systémy přímo nainstalovány nejsou, jsou chráněna jakousi psychologickou bariérou a odrazují tímto pachatele od páchaní trestné činnosti. Kritika v této oblasti upozorňuje na to, že sice jedna oblast se pouliční kriminality zbaví, ale je vytlačena do jiné oblasti, kde toto monitorovací zařízení není nebo, že kamerové systémy mohou sledovat i něco jiného, než kriminalitu a mohou neoprávněně zasahovat do soukromí občanů. Tato kritika je odmítána s tím, že pocit bezpečí a i skutečná relativně vysoká bezpečnost pro občany v těchto místech převyšuje obavy z nějakého narušování soukromí. Je rovněž známo, že zavedení takového kamerového systému je poměrně finančně náročná záležitost, nicméně většina manažerů prevence kriminality hodnotí zavedení těchto kamerových systémů pozitivně (o kamerovém systému a jeho využívání hovoříme v jedné z následujících kapitol). Další oblastí situační prevence jsou postupy, které ztěžují další nakládání s věcmi z trestné činnosti. Uplatňuje se zde široká škála různých opatření. Jedná se o různé značení předmětů a jejich evidenci, např. jízdnic kol, elektronických výrobků, pískování skel automobilů, apod. Dále je dobře využitelný systém, který po případném loupežném přepadení znehodnotí odcizené bankovky barvou, dále různé zvukové signály (po vytržení začne kabelka vydávat poplašný tón). Tyto výše uvedené aktivity z oblasti situační prevence jsou důležitou součástí celého strategického plánování preventivního působení. Uvedené prostředky situační prevence jsou ve většině případů velice účinné a při správném používání mohou v určité lokalitě výrazně prospět. Je však důležité tyto prostředky plánovitě kombinovat s prostředky sociální prevence, zejména z toho důvodu, aby se dosáhlo dlouhodobého účinku všech těchto preventivních aktivit.

V situační prevenci dále můžeme používat různé metody, jakými jsou například přednášky pro občany, ve školách, odborné semináře, tiskoviny, média apod. Další

metodou může být plánování policejních hlídek, nebo hlídek strážníků do lokalit, kde je zvýšeno nebezpečí páchaní kriminality apod.

3 PROBLEMATICKÉ REGIONY

3.1 Obecně o bezpečnostní problematice v České republice

Pokud se budeme zabývat problematikou vnitřní bezpečnosti v jednotlivých regionech České republiky, tak zřejmě nejpovolanější k tomuto výkladu, je Ministerstvo vnitra České republiky, které každoročně vydává dokument s názvem Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky, tentokráte pro rok 2016 (ve srovnání s rokem 2015).

Co se tedy týče situace v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku v České republice v roce 2016, tak můžeme konstatovat, že z pohledu vývoje kriminality, je v roce 2016 charakteristický pokles registrovaných trestných činů (vysvětlení ohledně registrované a latentní kriminality viz kapitola 1.) V roce 2016 byl v celé České republice zaznamenán nejnižší počet registrovaných trestných činů, a to od roku 1994, oproti samotnému roku 2015 činí pokles 11,8 %. Jedna z teorií, která vysvětluje kvantitativní pokles nápadu trestné činnosti, je ta, že se jedná o přesun trestné činnosti do kyberprostoru. Dále se uvádí, že Policie České republiky v roce 2016, v rámci trestního řízení, zajistila majetek z trestné činnosti ve výši 9,94 miliard Kč, což je historicky největší objem zajištěného majetku, který pocházel z trestné činnosti. V zájmu zlepšení boje proti kriminalitě došlo dne 1. srpna 2016, k tolik diskutovanému sloučení Útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality SKPV a Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu SKPV nový útvar - Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV (NCOZ).

V rámci boje proti daňové kriminalitě, která se v roce 2016 řadila mezi nejzávažnější hospodářské trestné činy v rámci organizovaného zločinu, se jako velice efektivní ukázalo navázání spolupráce orgánů Policie České republiky, celních orgánů a finančních úřadů, na všech úrovních, v rámci nově vytvořené tzv. KOBRY (Daňová Kobra je společný tým Národní centrály proti organizovanému zločinu, Generálního finančního ředitelství a Generálního ředitelství cel. Členové týmu společně bojují proti daňovým únikům a daňové kriminalitě, a to především v oblasti daně z přidané hodnoty a spotřební

daně.)³⁴ V oblasti korupce, se Česká republika v roce 2016 zařadila na 47. místo v celosvětovém žebříčku vnímání korupce, který každoročně sestavuje Transparency International a jedná se o propad o 10 míst oproti roku 2015, na čemž byla v roce 2016 přijata řada protikorupčních opatření zásadního významu.³⁵

V souvislosti s bezpečnostní situací v České republice, potažmo v jednotlivých regionech české republiky, je nutné se zmínit o migrační krizi v Evropě, i když Českou republiku nějak významně doposud nezasáhla. Dne 18. března 2016, byl podepsán dokument s názvem Prohlášení Evropské unie a Turecka. zde bylo stanoveno, že všichni nově přichozí migranti, kteří po 20. březnu 2016, vstoupí nelegálně z Turecka na řecké ostrovy, tak budou zpět vráceni do Turecka. Došlo k uzavření Balkánské cesty, čímž se snížil příliv imigrantů do Řecka, naopak však došlo ke zvýšení přílivu přes Středozemní moře, do Itálie, kde došlo k nárůstu cca o 18 %. Pokud se ale vrátíme k České republice, tak v roce 2016 bylo zjištěno 5 261 osob, které nelegálně migrovali na území České republiky. Je to však přesto o 38,6 % méně než v roce 2015.

Další problematickou oblastí jsou drogy. Český drogový trh se zaměřoval zejména na metanfetamin a marihuanu. Došlo ke komercializaci, velkoobjemové výrobě a distribuci zejména vietnamskými kriminálními strukturami, což mělo velký vliv na snadné přístupnosti těchto drog na území České republiky, V návaznosti na tuto problematiku vstoupila v platnost nová českoněmecká smlouva o policejní spolupráci. Tato smlouva umožňuje užší formy spolupráce v boji s přeshraniční drogovou kriminalitou.

Je potřeba dále zmínit, že v roce 2016 došlo v České republice, téměř k dvojnásobnému nárůstu případů, kdy došlo k porušení úmluvy CITES (úmluva se zabývá nezákonným obchodem s ohroženými druhy rostlin a živočichů). Došlo k zaznamenání rozvinutého obchodu se slonovinou, rohy z nosorožců, a produkty z tygrů, které jsou využívány především v asijské medicíně. Počet těchto záchyťů se oproti roku 2015 téměř zdvojnásobil.

³⁴ Daňová kobra. [online] Dostupné z. <http://www.danovakobra.cz/> . [cit. 17. 09. 2017],

³⁵ Ministerstvo vnitra České republiky. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2016 (ve srovnání s rokem 2015)*[online] Dostupné z: file:///E:/Negativní%20dopad%20kriminality/Zprava_o_situaci_v_oblasti_vnitri_bezpecnosti_a_veřejneho_poradku_v_CR-2016.pdf. [cit. 17. 09. 2017],

V neposlední řadě je potřeba zmínit, že v České republice došlo k výraznému poklesu výkupu odcizených věcí z kovů, což je především zásluhou zavedení bezhotovostní platby za výkup kovů. Dále je uložena identifikační povinnost jak osob, tak vykupovaných věcí a začala intenzivní kontrola odpovědných státních orgánů.

V oblasti prevence došlo k zaměření se na sociálně vyloučené lokality, kriminalitu, která je páchána na seniorech, došlo dále k podpoře programů na ochranu majetku, prevenci recidivy apod.³⁶

3.2 Přehled o bezpečnostní situaci v jednotlivých regionech

V této podkapitole bych chtěla pohovořit o jednotlivých regionech v České republice, o jejich bezpečnostní situaci a které regiony jsou nejproblematictější. K výkladu jsou pro lepší ilustraci použity dva grafy a jedna tabulka.

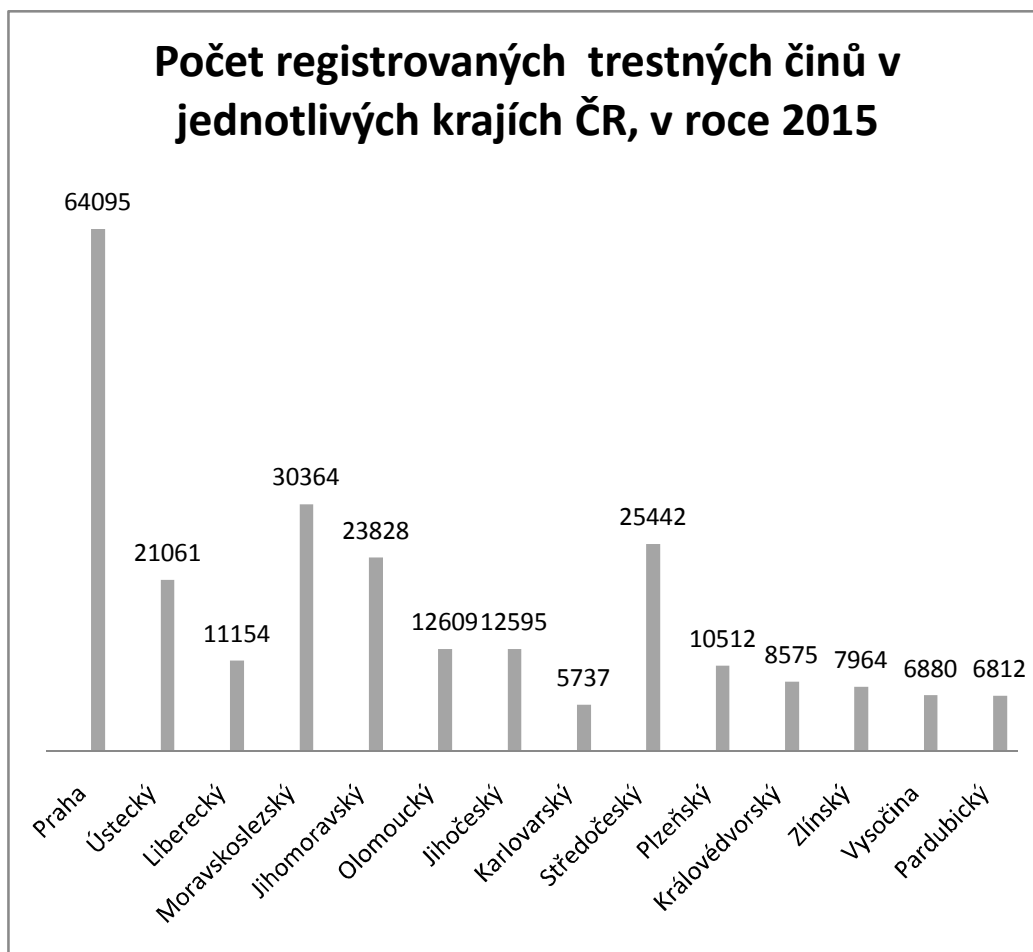
Graf č. 1 ukazuje počet registrovaných trestných činů Policií České republiky v jednotlivých krajích České republiky. Je zřejmé, že prim v tomto porovnání vždy hraje hlavní město České republiky Praha. Je to dáno mnoha faktory a rozbor příčin a podmínek páchání trestné činnosti v hlavním městě, by vydal na samostatnou práci. Jen stručně můžeme použít vysvětlení uvedené v dokumentu *Koncepce prevence kriminality hl. m. Prahy na léta 2017 - 2021*, kde se uvádí: „*Na rozdíl od ostatních regionů ČR je metropole charakterizována zcela specifickými kriminogenními faktory. Mezi objektivní faktory patří zejména vysoká hustota obyvatelstva, charakter hospodářské struktury, rozsáhlá obchodní síť, značný počet soukromých podniků, velikost a kvalita infrastruktury, kumulace orgánů státní správy, intenzita cizineckého ruchu, soustředění historických památek atd.*“³⁷

³⁶ Ministerstvo vnitra České republiky. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2016 (ve srovnání s rokem 2015)*[online] Dostupné z: file:///E:/Negativní%20dopad%20kriminality/Zprava_o_situaci_v_oblasti_vnitri_bezpecnosti_a_veřejneho_poradku_v_CR-2016.pdf. [cit. 17. 09. 2017],

³⁷ Magistrát hl. m. Prahy. *Koncepce prevence kriminality hl. m. Prahy na léta 2017 - 2021*. [online] Dostupné z: http://www.praha.eu/public/c7/a/77/2407179_758064_Koncepce_PK_HMP_2017_2021.pdf. [cit. 17. 09. 2017]

V souvislosti s počtem registrovaných trestných činů, na území jednotlivých krajů, můžeme konstatovat, že Liberecký kraj o kterém bude dále v práci pojednáváno, je v tomto hodnocení na 8. místě v rámci České republiky (viz graf č. 1 a tabulka č. 1). V dalším hodnocení však uvidíme, že je tomu tak pouze zdánlivě.

Graf č. 1 - Počet registrovaných trestných činů v jednotlivých krajích ČR, v roce 2015

Zdroj: Ministerstvo vnitra české republiky 2016

Tabulka č. 1 - Počet registrovaných trestných činů v roce 2015 v ČR podle krajů a jejich pořadí dle počtu spáchaných trestných činů v rámci ČR

Kraj ČR	Počet registrovaných trestných činů v roce 2015	Pořadí dle počtu tr. činů
Praha	64 095	1.
Ústecký	21 061	5.
Liberecký	11 154	8.
Moravskoslezský	30 364	2.
Jihomoravský	23 828	4.
Olomoucký	12 609	6.
Jihočeský	12 595	7.
Karlovarský	5 737	14.
Středočeský	25 442	3.
Plzeňský	10 512	9.
Královéhradecký	8 575	10.
Zlínský	7 964	11.
Vysočina	6 880	12.
Pardubický	6 812	13.

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky 2016

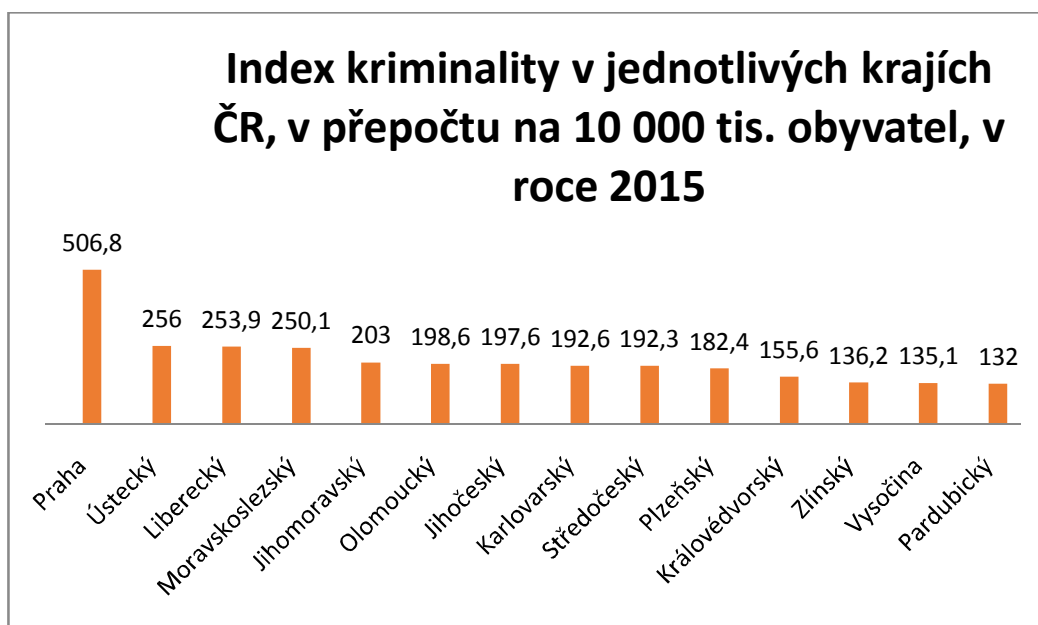
Z grafu č. 1 dále plyne, že na dalších místech jsou regiony Moravskoslezský, Středočeský a Jihomoravský. Pokud bereme jako měřítko počet registrovaných trestných činů v těchto regionech.

Jak je ale uvedeno v 1. kapitole práce, kde jsou popsány kriminologické teorie, je zřejmé že, jak uvádí Zapletal: „*Na stav kriminality mají značný vliv demografické procesy.*“

*Za přínosnější bývají proto považovány údaje o úrovni, nebo-li intenzitě kriminality, které berou v úvahu početnost obyvatelstva.“*³⁸

Proto vezme-li v úvahu graf č. 2, tak zjistíme, že podle výše uvedené teorie, je pořadí regionů v zatíženosti kriminalitou zcela jiné. Na prvním místě stále zůstává hlavní město, ale další pořadí je již úplně jiné (viz. graf č. 2). Druhé místo zastává Ústecký kraj a na třetím místě je Liberecký kraj. Z tohoto plyne, že na počet obyvatel, jsou tyto kraje nejvíce zatížené kriminalitou, i když to na první pohled, v souvislosti s počtem registrovaných trestných činů, není zřejmé.

Graf č. 2 - Index kriminality v jednotlivých krajích ČR, v přepočtu na 10 000 tis. obyvatel, v roce 2015

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky 2016

³⁸ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2., upr. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1995-1996. 2 sv. ISBN 80-85981-15-7 s. 16

Z grafu č. 2, nám jasně vyplývá, že dle již zmíněného indexu kriminality, je nejvíce kriminalitou na počet obyvatel, zatížena Praha. Vysoce převyšuje ostatní kraje České republiky. Pro příklad můžeme uvést preventivní aktivity a jejich zhodnocení, nebo jak byly plněny, v tomto nejvíce kriminalitou zatíženém regionu, v hl. m. Praze. Jedná se o problematický region, kde je potřeba kriminalitě věnovat značnou pozornost, zejména je to potřebné pro turistický ruch, jelikož vysoká, nezvladatelná kriminalita negativně dopadá na toto významné odvětví národního hospodářství, a stagnací, popř. vůbec neřešením problémů s kriminalitou, by cestovní ruch doznal značného úpadku. Toto platí obecně pro další regiony České republiky, nejenom pro hl. m. Prahu.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 OPATŘENÍ KE SNÍŽENÍ KRIMINALITY

Opatření ke snížení kriminality v regionu, v našem případě v kraji České republiky, jsou především preventivní aktivity a preventivní politika. Na úrovni kraje je preventivní politika v samostatné působnosti. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, uvádí v ustanovení § 1 odst. 4: „*kraj pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů*“.³⁹ V rámci prevence kriminality kraje, zejména skrze vytvoření pozic manažerů prevence kriminality, kteří zejména koordinují aktivity v oblasti prevence kriminality na území kraje, provádějí zprostředkování informací mezi ministerstvy a obcemi. Pro oblast prevence kriminality se účastní dotačního řízení Ministerstva vnitra České republiky a realizují dotační aktivity v této oblasti.

K tomuto jim vytváří podmínky Strategie prevence kriminality, která je přijatá vládou České republiky. Tato Strategie nastavuje pravidla a poskytuje pomoc zejména metodickou, koordinační a finanční. Svým zapojením do krajských úrovní prevence kriminality, se kraje stávají subjekty, které mají možnost ovlivnit podobu preventivní politiky a preventivních aktivit na svém území. Mohou nastavovat regionální priority, určují místní potřebnost realizace preventivních opatření, získávají státní účelové dotace pro svoje záměry a hodnotí programy prevence kriminality jednotlivých měst a obcí.

³⁹ ustanovení § 4 odst. 1, zákona č. 129/2000 Sb. o krajích, ve znění pozdějších předpisů

Obce, jsou základní úrovní, kde jsou opatření prevence kriminality v praxi naplňovány. Na samotných obcích leží váha přímého a praktického výkonu preventivních projektů a opatření. Stejně tak jako kraje, postupují obce v samostatné působnosti, co se prevence kriminality týče. Vycházejí z ustanovení § 35 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, kde se uvádí: „*Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon.*“⁴⁰ Stále více se ukazuje, že klíčovou úrovní v oblasti prevence kriminality, je obecní úroveň. zde je potřeba řešit konkrétní problémy a za tímto účelem je potřeba provádět potřebnou spolupráci samosprávných orgánů, zejména obecních policií a dále těch, které vykonávají přenesenou působnost státu, což jsou místní zastoupení státních orgánů, Policie České republiky, neziskového sektoru, podnikatelů a občanů. Ukázalo se, že se vyplatí pokud samotná obec v těchto aktivitách hraje klíčovou roli koordinátora spolupráce. Tato role obce není však dodnes právně zakotvena v žádné právní normě a je pouze na dobrovolné bázi, což někdy může být na škodu, zejména při nějakých i osobních neshodách.

Nezastupitelnou roli v této oblasti dále hrají další subjekty prevence kriminality, což jsou především nestátní neziskové organizace, dobrovolníci, akademická oblast, podnikatelské subjekty a fyzické osoby.

1) Nestátní neziskové organizace - vystupují nejčastěji v roli subjektů, které realizují preventivní projekty v praxi a poskytují pomoc obětem trestných činů nebo organizují práci s pachateli trestných činů. Využívají svoje zdroje a dále veřejné zdroje, což jsou zejména dotace, smlouvy na služby apod. Je potřeba aby ze strany státu a samospráv docházelo k jejich aktivní podpoře, ideálně jejich činnost dále rozšiřovat a vytvářet legislativní, organizační, administrativní a další podmínky, pro co nejširší zapojení nestátních neziskových organizací do prevence kriminality a jejich preventivních aktivit.

2) Akademická sféra - jedná se zejména o vědecko-výzkumné instituce, které obohacují oblast prevence kriminality, bezpečnosti a veřejného pořádku, zejména prostřednictvím vědy, vědeckého výzkumu, inovativních technologií, tedy teoretických i empirických poznatků a jejich praktickou přenositelnost do praxe v činnosti již samotných

⁴⁰ ustanovení § 35 odst. 1, zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

subjektů, které realizují aktivity v oblasti prevence kriminality. Je potřebné tuto spolupráci dále rozvíjet a posilovat.

3) Dobrovolníci - velice pozitivní zkušenosti v oblasti prevence kriminality nabízí využití dobrovolníků. Ministerstvo vnitra je pověřeno výkonem gesce zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), ve znění pozdějších předpisů. Zákonná oblast zahrnuje řadu neziskových organizací, které pod akreditací Ministerstva vnitra České republiky, za jeho dotační podpory, provádějí realizaci aktivit zaměřených mimo jiných i na prevenci kriminality. Nejčastější oblast, kde dobrovolníci vystupují je oblast sociální prevence.

Ministerstvo vnitra České republiky mimo zákonnou oblast, podporuje od roku 2015 projekt s názvem „Bezpečnostní dobrovolník“. Cílem této aktivity je podporovat dobrovolnické aktivity obyvatel jednotlivých obcí a dále se jedná o zapojení co nejširšího počtu obyvatel do zabezpečování záležitostí veřejného pořádku. Hlavní součástí tohoto projektu je dotační program, který je primárně určený obcím, popř. městským částem hl. m. Prahy, který podporuje aktivity, které směřují např. do oblastí informačních preventivních aktivit, bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, vytváření dobrovolnických skupin, které v případě potřeby budou k dispozici Policii České republiky při pátrání po pohřešovaných osobách, k mapování a označování černých skládek v obcích, autovraků, poškozeného nebo chybějícího dopravního zařízení apod.

Tito bezpečnostní dobrovolníci nedisponují žádnými zvláštními pravomocemi nebo oprávněními. Jejich hlavní přínos v této oblasti spočívá v rozvoji občanské společnosti, v progresivnímu přístupu k prevenci kriminality, ke zvýšení bezpečnosti občanů, popř. též k nalezení nových, doposud nepoužívaných možností, při zajišťování veřejného pořádku a bezpečí v rámci stávajících legislativních možností, s ohledem na místní podmínky.

1) Podnikatelské subjekty - Podnikatelské subjekty mohou být do aktivit prevence kriminality zapojeny několika způsoby. Např. mohou poskytnou práci lidem, u kterých je nezaměstnanost rizikovým kriminogenním faktorem. Jedná se zejména o osoby, které žijí v sociálně vyloučených lokalitách, osoby, které se vracují z výkonu trestu odnětí svobody apod. Soukromé podnikatelské subjekty mohou svým zaměřením, svým předmětem činnosti, znalostmi v různých oborech a dovednostmi, které mohou předávat, velice přispět ke zkvalitnění preventivních opatření. Jedná se typicky o oblast situační prevence.

4.1 Analýza strategie prevence kriminality

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 – 2015 staví na zkušenostech nabytých výkonem praxe prevence kriminality v ČR tak, jak byla realizována od roku 1993. Vnímá ověřené zahraniční poznatky v této oblasti a uvádí je do souladu s národními požadavky na prevenci kriminality v ČR. Pro další období stanoví jasná východiska, priority, hlavní a konkrétní cíle postavené na definovaných principech. Pro úspěšné uvedení opatření do praxe nabízí Strategie výčet subjektů, které se budou podílet na praktické realizaci a naplňování stanovených cílů. Tento materiál má hlavní ambici dokončení a stabilizaci dosažených výsledků v prevenci kriminality. Snaží se o zajištění dostatečných financí na praktický výkon prevence kriminality, což je stěžejní úkol v obcích a krajích a dosáhnout cílového stavu v této oblasti. Při důsledné a kvalitní realizaci Strategie by mělo dojít zejména ke snížení kriminálního jednání, snížení, popř. odstranění rizikových faktorů, zabezpečení veřejných míst před trestnou činností. Je zde zejména zdůrazněno, že stabilní finanční podpora aktivit a projektů prevence kriminality a celý tento stabilizovaný systém v České republice je na stejné úrovni, jako je obvyklý ve vyspělých západních demokraciích.

Hlavní priority Strategie mají vést k plnění cílů tak, aby zejména obcím poskytly účinnou pomoc a vodítko v realizaci svých vytyčených cílů v oblasti prevence kriminality. V dokumentu je obsažen návrh, o kterém jsme již hovořili v této práci, a to vytvoření stálých Pracovních skupin prevence kriminality. (viz. Kapitola 2.3 Preventivní opatření a aktivity na regionální úrovni). V oblasti sociální prevence je prioritou problematika ohrožených dětí, jejich rodin a problematika recidivistů. Obětem trestných činů bude věnována zvláštní, zvýšená pozornost. V oblasti trestné činnosti bude věnována pozornost tradiční kriminalitě, zejména majetkové, násilné a mravnostní. Jako nový směr zaměření bude v hledáčku preventivních aktivit věnována pozornost na virtuální komunikaci ve vztahu k dětem a mladistvým, kteří se stále častěji stávají obětí trestné činnosti právě v této oblasti.

Organizace prevence kriminality i nadále zůstane třístupňová. Na všech třech úrovních je prosazován analyticko-koncepční přístup. Dochází k výměně informací a komplexnímu řešení problémů s maximální efektivitou přijímaných opatření. Role Policie České republiky v oblasti prevence je významně posílena a posunuta do takové roviny, aby se stala nedílnou součástí její práce.

4.1.1 Úspěšnost strategie prevence v praxi

Dokument strategie prevence kriminality se vyhodnocuje a kontroluje se jeho plnění. Pro příklad uvádíme přehled finančních prostředků vynaložených v České republice v letech 2008 – 2011 na prevenci kriminality. Hlavními úkoly Strategie je přenesení a rozvoj preventivních aktivit na regionální (krajskou) a místní úroveň.

Finanční prostředky vynaložené dotačním programem Prevence kriminality na místní úrovni v letech 2008 – 2011 na projekty měst a obcí, krajů a na specifické programy a projekty⁴¹

	Krajská úroveň		Městská úroveň		Program Úsvit		Celkem	
	Náklady	Dotace	Náklady	Dotace	Náklady	Dotace	Náklady	Dotace
2008	72 548 256	46 055 000	46 582 841	25 187 000			119 131 097	71 242 000
2009	64 709 615	38 116 200	55 280 890	27 862 160			119 990 505	65 978 360
2010	52 058 358	32 056 662	63 069 087	26 264 000	11 744 574	9 235 000	126 872 019	67 555 662
2011	30 450 151	19 774 255	27 364 272	18 457 000	8 426 000	7 021 000	66 240 423	45 252 255
suma	219 766 380	136 002 117	192 297 090	97 770 160	20 170 574	16 256 000	432 234 044	250 028 277

zdroj: *Vyhodnocení realizace Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2008 - 2011*

⁴¹ Vyhodnocení realizace Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2008 – 2011

Výše uvedenou tabulkou týkající se Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2008 – 2011 jsme ukázali, že došlo k významné změně organizačního pojetí prevence kriminality v České republice. Všechny aktivity v této oblasti byly rozčleněny na tři úrovně, tzn. republikovou, krajskou a místní. Právě vytvořením systému na krajské úrovni byla posílena koordinace a metodika krajů pro obce spadající do regionu. Tzv. velká města, jedná se o města nad 25 000 obyvatel, měla možnost čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu, za naplnění daných podmínek. Základní podmínkou pro zařazení měst a krajů do úrovně prevence kriminality bylo zpracování bezpečnostních analýz a zformulování krajských a městských koncepcí prevence kriminality, které byly schváleny zastupitelstvy měst a krajů.

Můžeme říci, že Česká republika má vybudovaný velmi dobrý systém prevence kriminality. V průběhu listopadu a prosince 2012 byl prováděn výzkum veřejného mínění, který byl zaměřen na vnímání prevence kriminality občany v České republice. Z provedeného šetření vyplynulo, že občané mají největší důvěru v práci Policie České republiky, následují preventivní aktivity v rámci samosprávy obcí, následuje důvěra v obecní a městské policie, na další příčce je státní zastupitelství a na posledním místě se umístila práce a důvěra v soudy. Dle občanů nejvýznamnějšími faktory, které mají vliv na nárůst kriminality je zneužívání drog a alkoholu, dále občané negativně vnímají korupci. Jako další velké riziko pro občany dle studií, představuje bezdomovectví, utváření a vznik různých ghatt, chudoba a vysoká míra nezaměstnanosti. Tímto výzkumem bylo výrazně posíleno zaměření preventivních aktivit a preventivní politiky v oblasti kriminality Ministerstva vnitra České republiky a Policie České republiky. Jedná se především o oblast vyšších výskytů policistů v hlídkové službě, v ulicích měst, jako významný prvek, který posiluje projekty v oblasti situační prevence.

K vyhodnocení všech doposud naplněných Strategii prevence kriminality, včetně Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 – 2015, je možno říci, že jejich naplňováním dochází k úspěšným projektům v této oblasti, daří se bojovat proti zvyšování kriminality a zejména občané vnímají pozitivně prováděnou politiku na všech úrovních a oceňují práci všech zainteresovaných subjektů. Rovněž se dá říci, že finanční prostředky vynaložené na boj proti kriminalitě a přidělené na projekty prevence kriminality v souladu se Strategií prevence kriminality, jsou účelně vynaloženy a jejich prostřednictvím se zabránilo daleko větším škodám v souvislosti s následky spáchané kriminality, takže tato činnost a tyto aktivity jsou ve svém výsledku jistě úspěšné.

4.2 Preventivní opatření a aktivity na regionální úrovni

V úvodu této kapitoly bychom pro připomnění uvedli, jaký je stav kriminality v jednotlivých krajských regionech v České republice. Výše uvedený graf č.1 znázorňuje počet policíí evidovaných trestných činů v jednotlivých krajích v roce 2015. Je zřejmé, že nejvíce je kriminalitou zasaženo hlavní město Praha. Je to celkem logické, jedná se o největší městskou aglomeraci České republiky, s největší koncentrací obyvatelstva, o čemž již bylo v práci hovořeno.

Jak vyplývá z výše uvedeného grafu č. 1, kde je znázorněn počet policíí evidovaných trestných činů v jednotlivých krajích, tyto si proto vytvářejí svoji krajskou strategii prevence kriminality. O kompetenci krajů při realizaci programů a opatření v rámci prevence kriminality hovoří Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 -2020. Ve strategii se uvádí, že jednotlivé kraje organizují preventivní politiku v samostatné působnosti kraje. Jelikož neexistuje doposud legislativní úprava prevence kriminality v České republice, je zapojení jednotlivých krajů do preventivních aktivit jejich dobrovolnou a nevymahatelnou aktivitou. Nedovedeme si však představit, že by představitelé kteréhokoliv kraje nevyvíjeli aktivitu a nekládali prostředky do boje proti kriminalitě, čehož je prevence součástí. Každá politická reprezentace kraje má enormní zájem na bezpečnosti svých občanů a na bezpečí v teritoriu kraje. Strategie na vládní úrovni tedy pouze určuje podmínky a pravidla a poskytuje finanční podporu, dále provádí v této oblasti metodiku a koordinaci. Svým zapojením tedy kraje mají možnost ovlivňovat podobu preventivních aktivit a politiky ve svém regionu. Mají tímto možnost získávání dotací pro svoje záměry a mohou hodnotit program prevence kriminality na úrovni měst a obcí ve svém regionu.

V návaznosti na Strategii prevence kriminality se budou kraje věnovat zejména tomu, že budou:

- koordinovat aktivity v oblasti prevence kriminality
- budou přenášet informace mezi jednotlivými obcemi a celorepublikovými resorty

- budou se účastnit dotačního řízení Ministerstva vnitra České republiky, v podpoře oblasti prevence kriminality

- provádět vlastní dotační řízení v oblasti prevence kriminality

V rámci plnění cílů Strategie prevence kriminality se zaměří zejména na:

- Oslabení kriminogenních faktorů, které umožňují výskyt kriminálního jednání

- U cílových skupin, které jsou uvedeny ve Strategii prevence kriminality, provádět kroky směřující ke snížení výskytu kriminální činnosti nebo ochranu těchto skupin .

- Spolupracovat na vytváření metodiky, kterou je možno provádět vyhodnocování a měření

dosažené efektivity u projektů prevence kriminality

- Vytvoření systému efektivního sběru dat, která budou předávána a poskytována formou

informací mezi všemi subjekty prevence kriminality na všech úrovních v oblasti prevence

kriminality.

Kraje tedy budou dále zpracovávat analýzy, na jejichž základě se budou vybírat k podpoře projekty obcí na území kraje. K tomuto existuje Metodika pro tvorbu bezpečnostních analýz a koncepcí prevence kriminality na úrovni krajů, měst a obcí, včetně způsobu a kritérií stanovování míry rizikovosti území (indikátory rizikovosti, apod.)⁴²S odborem prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR budou konzultovat obecní a městské programy prevence kriminality a shromažďovat žádosti o dotace. K těmto žádostem o dotace budou zpracovávat odborná stanoviska a předávat je k finálnímu schválení Republikovému výboru. Kraje mohou rovněž budovat a vytvářet v oblasti prevence kriminality svoje speciální krajské programy, pro jejichž realizaci mohou požádat o účelovou státní dotaci. Při uvádění preventivních aktivit kraje budou postupovat v souladu se svojí krajskou a vládní koncepcí strategie prevence kriminality. Republikový výbor poskytne krajům závaznou metodiku obsahující požadavky na formy analýz a koncepcí v této výše zmiňované oblasti.

⁴²Metodika pro tvorbu bezpečnostních analýz a koncepcí prevence kriminality na úrovni krajů, měst a obcí

Mimo výše uvedených činností budou manažeři kraje v oblasti prevence kriminality koordinovat krajské preventivní aktivity. Dále budou metodicky vést manažery prevence kriminality měst a obcí, kterým zajistí informovanost o aktuálním stavu v systému prevence kriminality. Jako úplně nový prvek, ohledně krajské prevence kriminality, obsahuje Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 – 2015, návrh na vytvoření odborné a koncepční platformy pro rozvoj krajského systému prevence kriminality. Budou ustanoveny pracovní skupiny prevence kriminality, jejichž prvořadým úkolem bude zajištění plnění úkolů vyplývajících z výše uvedené Strategie prevence kriminality. Vůdčí, ústřední postavou pracovní skupiny bude manažer prevence kriminality a členy budou následující metodici a koordinátoři:

- krajský protidrogový koordinátor
- krajský metodik sociální prevence
- krajský školský koordinátor prevence
- romský koordinátor krajského úřadu
- preventiva Krajského ředitelství Policie České republiky
- regionální vedoucí Probační a mediační služby

Toto je minimální složení. Krajský manažer prevence kriminality může v případě potřeby navrhnout rozšíření a doplnění o další členy.

Hlavním smyslem vytváření pracovních skupin je lepší předávání informací, lepší koordinace preventivních aktivit členů a vynaložení finančních prostředků v souladu s účelem (role kraje v posuzování projektů obcí).

4.3 Preventivní opatření na místní úrovni

Republikový výbor pro prevenci kriminality vydal metodický pokyn pro tvorbu preventivních programů na místní úrovni, jenž obsahuje čtyři fáze:

1. fáze – tvorba institucionálních předpokladů

a) Usnesení obecních zastupitelství o záměrech dlouhodobé angažovanosti v prevenci kriminality na místní úrovni

b) Tvorba komisí pro aktivity prevence kriminality při obecních radách

Tyto komise jsou koordinačními, konzultativními a iniciativními orgány obecních rad v oblastech prevence kriminality. Slouží k dosažení pokud možno největší efektivity preventivních opatření. Zajišťují informovanost, návaznost a souběžnost aktivit. Odborně řečeno, měla by být tvořena odpovědnými osobami z oblastí, které jsou ve vztahu k prevenci kriminality. Jedná se např. o oblast školství, zdravotnictví, policie, justice, církve.

c) Zřízení místa profesionála – manažera prevence kriminality v obci jako pracovníka obecního úřadu.

2. fáze – fáze přípravy (2 části)

a) Analytická část

- charakteristika lokality z pohledu počtu obyvatel, složení obyvatel dle pohlaví, věku, typu zástavby, migrace, pracovních příležitostí, atd. – dle místních podmínek

- analýza lokality z pohledu kriminologie, jaký druh kriminality je v jaké lokalitě páčán, včetně charakteristiky pachatelů kriminálního jednání

- sociologický průzkum, jak občané vnímají bezpečnost. Strach z kriminality, ochotaspolupracovat.

- mapování činnosti jednotlivých subjektů prevence kriminality a jejich koordinaci. Je nežádoucí, aby jednotlivé subjekty prevence kriminality prováděly stejné aktivity nezávisle na sobě. Jednalo by se o zbytečné náklady s malou efektivitou cílů.

b) Soustředující část

- Znalost právních norem související s aplikací preventivních aktivit na místní úrovni. Patří sem zejména Ústava České republiky, trestní zákon, zákon o Policii České republiky, atd. Všechny preventivní aktivity musí být v souladu s platným právním řádem ČR.

- Metodické pokyny ministerstev a vládní usnesení a jejich rozbor, pro využití k uskutečňování preventivních aktivit na místní úrovni. Představitelé obce musí mít znalost o atributech preventivní práce sledovaných státem.

- vzhledem k podpoře uskutečňování preventivních programů v obci je žádoucí rozbor připomínek a žádostí občanů obce

- ustanovení cílů a to krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých v boji s kriminalitou a nežádoucími jevy, jinak řečeno, čeho má být prevencí dosaženo

- zhodnocení posledních třech let činnosti obecního úřadu v této oblasti

- hodnocení dosavadních konkrétních projektů

3. fáze – Tvorba a schvalování preventivních programů

a) Tvorba preventivních programů - každý z preventivních programů by měl zahrnovat tyto informace:

- hlavní a vedlejší cíle, jejich zařazení do místního systému prevence kriminality

- vymezení cílové skupiny preventivního působení, na koho, na co a proč preventivně působit, zda se jedná o situační nebo sociální prevenci, a v jaké úrovni preventivních aktivit.

- kdo je za realizace projektů odpovědný

- popis projektu

- personální a materiální zdroje

- ekonomické zdroje

- harmonogram

- vyhodnocení a kontrola, způsoby provedení

4. fáze – uvedení preventivních programů do praxe

Zásadní podmínkou pro úspěšné fungování programů prevence kriminality je začlenění těchto programů do plánu rozvoje měst a obcí. Při pravidelném zasedání Komise pro prevenci kriminality by měl být sledován průběh veškerých preventivních programů a průběžně má být reagováno na nově vzniklé skutečnosti.

Aby vůbec v obecním měřítku mohly nějaké preventivní aktivity vzniknout, musí být na tyto aktivity dostatek finančních prostředků a zdrojů. Na prvním místě a nejdůležitější jsou tedy místní zdroje získané z rozpočtu obce, místních institucí a ze soukromých, nestátních podnikatelských zdrojů. Toto jsou základní prostředky pro prevenci kriminality na místní úrovni. Získání dalších prostředků může být již značně problematické, jedná se zejména o zdroje z různých státních a mezinárodních programů,

které bývají účelově vázané. Většinou z nich nelze proplácet platy zaměstnanců a řadu dalších položek. Veliký problém je i nejistota, zda získané prostředky na jeden rok, bude možné získat i v následujících letech. V obcích a městech, které jsou zatíženy vysokou mírou kriminality, jsou případným a nejschůdnějším zdrojem peněz finance ze státních dotací. Jedná se o kapitolu státního rozpočtu s názvem Všeobecná pokladní správa. Jedná se o kapitolu na podporu programů prevence kriminality. O rozdělení těchto vyhrazených finančních prostředků rozhoduje Republikový výbor pro prevenci kriminality. Tento výbor prostředky rozděluje podle pravidel o poskytování účelových dotací obcím v této oblasti. Rozdělení prostředků probíhá ve výběrových řízeních a na přidělení dotace není právní nárok. Žádá-li obec poskytnutí dotace ze státního rozpočtu ČR na podporu aktivit prevence kriminality v obcích, musí být splněny následné obligatorní podmínky, bez nichž není přidělení dotace možné. Jedná se o:

- 1) V místě musí být vysoká míra kriminality a dalších rizikových jevů, zvyšujících nebezpečí kriminality v místě
- 2) Zastupitelstvo města musí preventivní program schválit, musí být
 - Manažerské zajištění programu
 - Finanční účast města na realizaci programu. Finanční účast musí tvořit minimálně 10%. Od roku 1996 vláda České republiky na programy prevence kriminality v městech a obcích každoročně uvolnila mezi 40 – 100 milióny Kč.

Co považujeme za důležitou zmínku, je také dotování projektů prevence kriminality na místní úrovni budováním Městských kamerových systémů. Jejich využití je v případech situační prevence. Na kamerové projekty je městům poskytována státní účelová dotace. Tato preventivní aktivita v dotačním systému zaujímá velice významné místo. Kamerové systémy jsou provozovány na následujících principech.

- Vytváření bezpečných zón v ohrožených oblastech, základem je jejich preventivní funkce
- Jejich instalace se provádí v místech, kde dochází k pohybu obyvatel a návštěvníků měst, v místech dislokace kulturních, komerčních a společenských institucí, v místech dopravních, městských uzlů
- Slouží zejména k dohledu nad místními záležitostmi veřejného pořádku, předcházení pouliční kriminality a přestupkového jednání

- Jsou rovněž využitelné pro koordinované řízení postupu bezpečnostních složek, hasičů, rychlé záchranné zdravotní služby, atd.
- Návštěvníci a obyvatelé města musí být srozumitelně informováni o tom, že je určitý prostor kamerovým systémem monitorován
- Dispečerské pracoviště musí být režimově zajištěno tak, že manipulaci s městským kamerovým systémem může provádět pouze kompetentní a vyškolená obsluha, musí být zabráněn přístup nepovolaných osob
- Provoz městského kamerového systému musí být v souladu se zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů a v souladu se zákonem č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.

Jak jsme již uvedli, monitorováním prostoru kamerovým systémem se snižuje kriminalita a zvyšuje pocit bezpečí u občanů. Toto bylo prokázáno velkým množstvím studií v této oblasti. Systém umožňuje podchycení kriminálního jednání již v samém zárodku a zároveň současně provádí i jeho dokumentaci. Další významný směr vývoje reprezentuje městský geografický informační systém (ve zkratce GIS). Systém propojuje informace jak grafické, tak negrafické a zároveň tyto informace lokalizuje v mapě. Systém využívá dvě grafická díla, a to katastrální mapu a digitální technickou mapu. Tento systém je výborným pomocníkem, jak Policie České republiky, tak obecních (městských) policií. Slouží k okamžité lokalizaci hlídek, k vyhodnocování nápadu trestné činnosti a přestupkového jednání. Umožňuje využití kamerových systémů, pultů centralizované ochrany, atd. Kamerovým monitorováním se tedy snižuje kriminalita a vzrůstá bezpečí občanů. Těmito opatřeními se domníváme, že rozhodně stoupá důvěra v policii.⁴³

Od roku 1996 jsou vládou České republiky, v rámci podpory prevence kriminality na místní úrovni, podporovány dva typy programů.

- 1) Komplexní součinnostní program prevence kriminality na místní úrovni
- 2) Program Partnerství – program prevence kriminality na místní úrovni

Program PARTNERSTVÍ je jednou z variant programů na místních úrovních, které podporuje vláda České republiky. Tento program je uskutečňován od roku 2003. Je vylepšením původního Komplexního programu prevence kriminality. Program Partnerství

⁴³ KONÍČEK, T., KOCÁBEK, P. a KŘEČEK, S. *Městské kamerové dohlížecí systémy*. Praha: Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR, 2007. 87. s obr. příl. Prevence se musí vyplatit. ISBN 80-7312-009-7

je založen na konceptu spolupráce občanské společnosti s policií. Jedná se o tzv. program „Communitypolicing“. V obecné rovině lze toto popsat jako partnerství mezi policií a komunitou na místní, regionální úrovni. Jedná se o představitele obcí, měst a krajů. Spolupráce se uplatňuje při ochraně veřejného pořádku, bezpečnosti a prevenci kriminality. Program stojí na základním předpokladu, kterým je analytická, iniciativní a signalizační role Policie České republiky. Program je vybudován na skutečnosti, že Policie České republiky má úplné a objektivní informace o trestné činnosti a jejím vývoji v daném regionu. Projekty programu Partnerství posuzuje komise složená ze zástupců rezortů zastoupených v Republikovém výboru pro prevenci kriminality a zástupce Policejního prezidia České republiky. Program Partnerství navazuje na sedmileté zkušenosti ověřené v programech prevence kriminality v obcích. Využívá propracovanou a ověřenou metodiku přípravy, vypracování i hodnocení projektů, včetně metodiky poskytování dotací. Cílem tohoto programu je okamžitě reagovat na aktuální negativní vývoj trestné činnosti v určitých oblastech kraje nebo velké městské aglomerace a rovněž úzce spolupracovat s Policií České republiky a orgány místní veřejné správy.

Jedním z nezanedbatelných subjektů prevence kriminality v obcích a městech jsou obecní nebo městské policie. Tyto velice účinně působí v oblasti situační prevence, a to zejména využíváním městských kamerových systémů, hlídkováním v místech, kde je předpokládán výskyt závadového jednání, přispívají k ochraně bezpečnosti osob a jejich majetku a provádí dozor nad dodržováním zásad místních záležitostí veřejného pořádku. Výskyt hlídek strážníků v ulicích, zejména v noční době, působí rovněž jako prevence viktimmnosti.

Jako příklad však můžeme uvést preventivní práci, která je v hl. m. Praze odváděny odpovědnými orgány města. Prioritou preventivních opatření v hl. m. Praze, je snižování násilné a majetkové kriminality. To jak toho dosáhnout, spočívá dle Koncepce prevence kriminality hl. m. Prahy pro roky 2017 - 2021 (dále jen „ Koncepce“) zejména: „ v *eliminaci kriminálně rizikových sociálně patologických jevů, v omezování příležitostí k páchání trestné činnosti, ve zvyšování rizika pro pachatele, že bude dopaden a v informování občanů o legálních možnostech ochrany před trestnou činností.*“⁴⁴Zvýšená

⁴⁴ Magistrát hl. m. Prahy. *Koncepce prevence kriminality hl. m. Prahy na léta 2017 - 2021.*

[online] Dostupné z:

pozornost v preventivních aktivitách, byla věnována skupinám osob, které jsou kriminalitou nejvíce ohroženy, to jest. děti a mládež, senioři, oběti trestných činů, osoby zdravotně postižené, sociálně vyloučené komunity, recidivisté a provopachatelé. Velký význam v preventivních aktivitách má rovněž informovanost obyvatel a turistů, jaké jsou možnosti ochrany, před nejčastějšími druhy kriminality, která se v hl. m. Praze vyskytuje.

1) Primární prevence - v oblasti primární prevence bylo záměrem věnovat se zejména:

- **Práci s mládeží** - K naplnění uvedeného cíle, směřuje každý rok vyhlášený Městský program prevence kriminality hl. m. Prahy, určený na projekty subjektů působících v oblasti prevence kriminality. Jedním z cílů tohoto programu je snižování kriminality u dětí a mládeže. Podporované jsou zejména následující projekty, které jsou zaměřené:

- na podporu nízkoprahových zařízení pro děti a mládež,
- resocializační pobyty pro děti a mládež,
- terénní programy zaměřené na ohrožené děti a mládež,
- specifické programy prevence kriminality zaměřené na ohrožené děti a mládež,
- probační programy pro mládež, podporu činnosti domů na půli cesty pro rizikovou mládež.⁴⁵

Pokud se vrátíme k hodnocení efektivnosti preventivních aktivit, tak součástí Programu prevence kriminality hl. m. Prahy na rok 2015, bylo získání státní účelové dotace od Ministerstva vnitra České republiky, pro realizaci projektu: „*Praha bezpečně online 2015: Místní prevence kybernetické kriminality páchané na dětech a mladistvých.*“

⁴⁶ Cílem tohoto projektu je systematické snižování míry a závažnosti kybernetické

http://www.praha.eu/public/c7/a/77/2407179_758064_Koncepce_PK_HMP_2017_2021.pdf. [cit. 17. 09. 2017]

⁴⁵ Magistrát hl. m. Prahy. *Koncepce prevence kriminality hl. m. Prahy na léta 2017 - 2021*.

[online]Dostupné z:

http://www.praha.eu/public/c7/a/77/2407179_758064_Koncepce_PK_HMP_2017_2021.pdf. [cit. 17. 09. 2017]

⁴⁶ Magistrát hl. m. Prahy. *Koncepce prevence kriminality hl. m. Prahy na léta 2017 - 2021*.

[online]Dostupné z:

kriminality a elektronického násilí páchaného na dětech a mladistvých, případně dětmi a mladistvými, na území hlavního města Prahy.⁴⁷

Uvedeným projektem se podařilo stanovené cíle nejen splnit, ale např. v oblasti, která se týká odborné přípravy policistů, bylo projektem dosaženo významných výsledků, vyšších než bylo stanoveno v projektové žádosti. Naplněním projektu došlo ke zvýšení gramotnosti, které se týká on line bezpečnosti, a to napříč odbornou i laickou komunitou regionu. Projektem bylo dosaženo toho, že jeho výstupem bylo 1099 odborníků, kteří získali potřebné know-how v oblasti prevence, a v oblasti samotného boje proti kybernetické kriminalitě, což jsou odborníci připraveni využít pro praxi. Je zřejmé připomenout, že internetová, nebo vůbec kriminalita páchaná v kyberprostoru, je závažný problém, který v budoucnu může přerůst do hrozivých rozměrů. Je potřeba nekompromisně potírat tento druh rozvíjející se kriminality.

Dále je možno konstatovat, že v rámci sociálních služeb, formou služeb sociální prevence, definovaných ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb na území hl. m. Prahy, dochází ke kontaktní sociální práci s dětmi a mládeží, pomoci při zvláště obtížných životních situacích, při aktivním překonávání omezujících životních podmínek atd. Novelizací zákona o sociálních službách z roku 2015, byly přineseny zásadní změny, pro oblast financování sociálních služeb. Rozhodnutí o výši dotací, pro poskytování sociálních služeb, bylo přeneseno ze státní úrovně na krajskou úroveň. Pro hl. m. Prahu, to mělo význam takový, že došlo k zesílení řídicí pozice Prahy, v systému sociálních služeb a význam to má i pro oblast prevence kriminality. Může dojít k efektivnější formě spolupráce a vzájemné koordinace služeb v kraji, jelikož celá řada organizací a institucí, které působí v oblasti prevence kriminality, jsou poskytovateli sociálních služeb.

- **Informace pro občany** - Poskytování informací veřejnosti o vývoji trestné činnosti a o způsobu ochrany před kriminalitou, probíhá prostřednictvím každoročních pracovních seminářů a odborných konferencí, které se právě týkají problematiky prevence kriminality. Jak uvádí Koncepce, tak: „*Sledování vývoje aktuální situace v oblasti bezpečnosti na*

http://www.praha.eu/public/c7/a/77/2407179_758064_Koncepce_PK_HMP_2017_2021.pdf. [cit. 17. 09. 2017]

⁴⁷ Magistrát hl. m. Prahy. *Koncepce prevence kriminality hl. m. Prahy na léta 2017 - 2021*.

[online]Dostupné z:

http://www.praha.eu/public/c7/a/77/2407179_758064_Koncepce_PK_HMP_2017_2021.pdf. [cit. 17. 09. 2017]

území kraje probíhalo na základě pravidelné komunikace s Policií ČR - Krajským ředitelstvím policie hl. m. Prahy a ředitelstvím Městské policie hl. m. Prahy." ⁴⁸

- **Vzdělávání** - V oblasti vzdělávání, ve zvyšování právního vědomí dětí a mládeže, rodičů atd., dále zprostředkování informací, které se týkají sociálně patologických jevů a rizikového chování, o možnostech prevence proti školnímu násilí atd., souvisí s plněním cílů v prevenci kriminality, které jsou stanoveny hl. m. Prahou. K podpoře vzdělávání v této oblasti směřoval např. projekt: „ Extremismus a s ním související rizikové chování“ realizovaný v roce 2013 za finanční podpory Ministerstva vnitra České republiky. Do uvedeného projektu byli zapojeni zaměstnanci úřadů městských částí hl. m. Prahy, pedagogové působící na ZŠ a SŠ v hl. m. Praze a další odborná veřejnost. Dále můžeme konstatovat, že v roce 2014, byl v hl. m. Praze realizován projekt „ Hatecrime... a co na to zákon?“, jehož cílem bylo předat policistům z Policie České republiky - Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy, oddělení tisku a prevence poznatky, které mapují současnou situaci v oblasti extremismu v Praze. Projekt byl podpořen státní účelovou dotací z Ministerstva vnitra České Republiky. Na oblast vzdělávání byl dále zaměřen další projekt „ Praha bezpečně online 2015", který jak již bylo uvedeno, zvýšil gramotnost v online bezpečí.

Dále můžeme z této oblasti uvést aktivity, které jsou na úrovni prevence pro rizikové chování školního násilí atd., což definuje Koncepce primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na území hl. m. Prahy na období 2014 až 2020. Uvedená koncepce „ *podporuje optimalizaci a stabilizaci sítě realizátorů programů specifické primární prevence a zvyšování odborných předpokladů pracovníků, kteří se věnují preventivní práci s dětmi a mládeží.*" ⁴⁹

⁴⁸ Magistrát hl. m. Prahy. *Koncepce prevence kriminality hl. m. Prahy na léta 2017 - 2021.*

[online]Dostupné z:

http://www.praha.eu/public/c7/a/77/2407179_758064_Koncepce_PK_HMP_2017_2021.pdf. [cit. 17. 09. 2017]

⁴⁹ Magistrát hl. m. Prahy. *Koncepce prevence kriminality hl. m. Prahy na léta 2017 - 2021.*

[online]Dostupné z:

http://www.praha.eu/public/c7/a/77/2407179_758064_Koncepce_PK_HMP_2017_2021.pdf. [cit. 17. 09. 2017]

2) Sekundární a terciární prevence - v této oblasti byly realizovány zejména následující aktivity.

- ***Podpora a pomoc obětem trestných činů a osobám ohroženým domácím násilím***

Tento cíl a jeho plnění je velice úzce provázáno s poskytováním sociálních služeb, což předpokládá aktivní kooperaci v této oblasti a zapojení všech odpovědných subjektů. V hl. m. Praze došlo ke vzniku samostatné sítě sociálních služeb, zavedením novely zmíněného zákona o sociálních službách. Pro cílovou skupinu bylo určeno osm druhů sociálních služeb. jedná se dle Koncepce o: „*azylové domy, domy na půl cesty, intervenční centra, krizová pomoc, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, odborné sociální*

poradenství, telefonická krizová pomoc, terénní programy."⁵⁰

- **Programy sociální prevence, pro sociálně vyloučené lokality**

Všechny aktivity z této oblasti, tedy aktivity, které směřovaly k osobám, které jsou sociálně vyloučené a osobám, kterým sociální vyloučení hrozí, byly naplňovány prostřednictvím sociálních služeb. Na úrovni prevence kriminality byl podpořen projekt „Asistent prevence kriminality“, který si kladl za cíl zlepšení veřejného pořádku a bezpečnosti v sociálně vyloučených lokalitách.

Uvedený projekt byl prvně realizován v roce 2012, v Praze 14, kde byl kladně hodnocen, ačkoliv nebylo vzhledem ke krátké době působení asistentů, možno toto doložit nějakými relevantními daty. Projekt byl následně realizován v letech 2013 - 2014, za finanční podpory Ministerstva vnitra České republiky. Je možno konstatovat, že díky tomuto projektu došlo ke zlepšení situace v dříve problematických lokalitách, došlo ke zklidnění situace a snížení počtu občanů, kteří si stěžovali.

⁵⁰ Magistrát hl. m. Prahy. *Koncepce prevence kriminality hl. m. Prahy na léta 2017 - 2021.*

[online]Dostupné z:

http://www.praha.eu/public/c7/a/77/2407179_758064_Koncepce_PK_HMP_2017_2021.pdf. [cit. 17. 09. 2017]

- **Probační a resocializační programy pro prvopachatele a pro osoby, které se navrátily z výkonu trestu odnětí svobody**

K naplnění uvedeného cíle byl směřován Městský program prevence kriminality hl. m. Prahy, který byl určen pro projekty subjektů, které působí v oblasti prevence kriminality. Koncepce uvádí: „*Jedním z podporovaných témat tohoto grantového programu byly: probační programy pro dospělé, sociální a resocializační programy na začleňování osob po výkonu trestu odnětí svobody a služby na pomoc obětem trestných*

činů. V rámci grantového řízení byly každoročně podpořeny projekty realizátorů těchto služeb a aktivit, a to zejména nestátní neziskové organizace."⁵¹

3) Situační prevence - V oblasti situační prevence můžeme zejména vyzdvihnout:

- **Městský kamerový systém (dále jen „MKS“)**

Pro zajištění bezpečnosti obyvatel a turistů směřujících do hl. m. Prahy, orgány krizového řízení, vyvíjejí aktivity, které požadovanou bezpečnost, jsou schopny zajistit. Budování MKS a jeho rozvoj, je součástí bezpečnostních systémů v hl. m. Praze. V současnosti je k dispozici cca 2000 kamer MKS. Jedná se o:

- kamery vybudované hl. m. Prahou,
- lokální kamerové systémy městských částí hl. m. Prahy,
- kamery Dopravního podniku hl. m. Prahy,
- kamery technické správy komunikací hl. m. Prahy, které byly do metropolitního systému integrovány.

⁵¹ Magistrát hl. m. Prahy. *Koncepce prevence kriminality hl. m. Prahy na léta 2017 - 2021.*

[online]Dostupné z:

http://www.praha.eu/public/c7/a/77/2407179_758064_Koncepce_PK_HMP_2017_2021.pdf. [cit. 17. 09. 2017]

Výstavba infrastruktury MKS probíhá a probíhala vždy v plném souladu s potřebami uživatelů a vždy bylo přihlédnuto k technologickému rozvoji a možnostem hl. m. Prahy.

- **Rozšiřování Poplachového monitorovacího systému (dále jen „PMS“) Městské policie hl. m. Prahy**

Prostřednictvím Městské policie hl. m. Prahy, byl v roce 2014 realizován další důležitý projekt, ke snížení kriminality, s názvem „ Poplachový monitorovací systém". Uvedený projekt představuje možné opatření pro naplnění teorií situační prevence. v tomto případě se konkrétně jednalo o instalaci Elektrického zabezpečovacího systému u jedenácti školských objektů a jejich následné připojení na PMS Městské policie hl. m. Prahy prostřednictvím radiového komunikátoru. Projektem se takto reagovalo na majetkovou kriminalitu, která se vyskytuje ve školských zařízeních a hl. m. Praze způsobuje značné materiální škody, což je tímto způsobem možno eliminovat.⁵²

⁵² Magistrát hl. m. Prahy. *Koncepce prevence kriminality hl. m. Prahy na léta 2017 - 2021.*

[online]Dostupné z:

http://www.praha.eu/public/c7/a/77/2407179_758064_Koncepce_PK_HMP_2017_2021.pdf. [cit. 17. 09. 2017]

5 LIBERECKÝ KRAJ

V úvodu kapitoly, která pojednává o kriminalitě a jejím negativním dopadu, v Libereckém kraji, je potřeba Liberecký kraj nejprve přiblížit z demografického pohledu.

Uvedený kraj se nachází v severní části České republiky, má společnou hranici s Německem a Polskem. Společná hranice s Německem je cca 20 km a sousedí se spolkovou zemí Saskem, s Polskem má hranici dlouhou cca 130 km a sousedí s Dolnoslezským vojvodstvím. Na západě sousedí s Ústeckým krajem, na jihu se Středočeským krajem a na východě s Královéhradeckým krajem. Liberecký kraj má rozlohu 3 163 km², což činí 4.0% rozlohy České republiky, čímž je mimo Prahy, rozlohově nejmenším krajem v České republice. Ke konci roku 2015, v Libereckém kraji žilo 439 639 obyvatel, krajským městem je Liberec. Svoji hustotou zalidnění je šestým nejhustěji zalidněným krajem v České republice a hustota zalidnění mírně překračuje průměrnou hustotu zalidnění v České republice.

Co se týče demografického vývoje, tak v uplynulých letech se počet obyvatel Libereckého kraje zvyšoval. Jednak zásluhou zahraniční migrace a pak počtem narozených dětí, který převýšil počet zemřelých. Největší hustotu zalidnění tedy má logicky Liberec a dále je velmi vysoká hustota zalidnění na Jablonecku. Nejméně zalidněné jsou doky. V uvedeném kraji existuje celkem 39 měst.⁵³

5.1 Kriminogenní faktory v Libereckém kraji

Jedním z kriminogenních faktorů v Libereckém kraji, je stále nezaměstnanost, i přes zlepšující se ekonomickou situaci a přes to, že byla vytvořena nová pracovní místa, čímž došlo k poklesu počtu nezaměstnaných. Nadále přetrvává problém s umísťováním čerstvých absolventů, což jsou lidé ve věku do 25 let. Z tohoto důvodu si někteří nezaměstnaní prostředky k obživě obstarávají trestnou činností, zejména majetkovou a trestnou činností z oblasti nealkoholové toxikomanie. Kriminogenní faktory jsou, jak uvádí

⁵³ Liberecký kraj. *Koncepce prevence kriminality Libereckého kraje na období 2017 až 2021.*

[online] [cit 02. 10. 2017] Dostupné z:

file:///E:/Negativní%20dopad%20kriminality/Koncepce_prevence_kriminality_LK_2017_2021_1%20(1).pdf

Zapletal: „*rizikové činitele, které vyvolávají, usnadňují nebo podporují páchaní trestné činnosti.*“⁵⁴

Na druhé straně, do bezpečnostní situace v Liberci a okolí, se promítá velké množství průmyslové výroby. Jedná se především o automobilový průmysl, kovodělný a plastikářský průmysl. S touto průmyslovou oblastí, je spojen příliv pracovníků z dalších částí České republiky a zejména z Polska. Tento stav trvá již několik let. Můžeme konstatovat, že právě snižování nezaměstnanosti, jak bylo uvedeno, je faktorem, který se promítl do počtu registrovaných trestných činů a do celkového nápadu trestné činnosti. Bezpečnostní situaci v regionu dále významně ovlivnila amnestie prezidenta České republiky v roce 2013. Propuštění pachatelů trestné činnosti z výkonu trestu odnětí svobody, se promítlo, do nápadu trestné činnosti, zejména v měsících únoru a březnu, zejména v oblasti majetkové trestné činnosti. V letech 2014 a 2015, nápad trestné činnosti poklesl, zejména díky skutečnosti, že amnestované osoby, byly opětovně jako recidivisté odsouzeni k novým trestům odnětí svobody.⁵⁵

Bezpečnostní situaci dále ovlivňuje nerovnoměrné rozmístění obyvatel, které je koncentrováno především v městských aglomeracích, kde žije 84,5 % obyvatelstva. Dále je bezpečnostní situace regionu ovlivněna polohou na hranicích se Spolkovou republikou Německo a s Polskou republikou. Z pohledu územního odboru Policie České republiky Semily, k největším rizikovým faktorům patří především vysoká turistická návštěvnost, je zde největší počet ubytovacích zařízení v Libereckém kraji. Pokud by kriminalita v této oblasti přesáhla nějakou únosnou mez, došlo by k odlivu turistů a k tomu, s tím spojeným problémům, jako je vyšší nezaměstnanost, menší hospodářský růst apod. V letním období je turistickým cílem především oblast Českého ráje, v zimním období západní polovina Krkonoš a část Jizerských hor.

⁵⁴ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2., upr. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1995-1996. 2 sv. ISBN 80-85981-15-7. s. 46

⁵⁵ Liberecký kraj. *Koncepce prevence kriminality Libereckého kraje na období 2017 až 2021*.

[online] [cit 02. 10. 2017] Dostupné z:

file:///E:/Negativní%20dopad%20kriminality/Koncepce_prevence_kriminality_LK_2017_2021_1%20(1).pdf

Stejná problematika je v zimním období v regionu územního obvodu Policie České republiky Jablonec nad Nisou, kde se nachází rovněž množství rekreačních středisek v Jizerských horách.

Územní odbor Policie České republiky Česká Lípa, má v letním období problémy v oblasti Máchova jezera, kde se velká koncentrace soukromých i komerčních rekreačních objektů a je zde pořádáno velké množství kulturních akcí. Policie České republiky, se zde potýká se značnou migrací osob, mezi kterými jsou pachatelé i poškození trestnou činností. S turistickým ruchem, je zde spojena i sezónnost v oblasti zaměstnávání. Migrují zde zaměstnanci, kteří pracují v ubytovacích a rekreačních zařízeních.

V koncepci prevence kriminality Libereckého kraje na období 2017 - 2021 je uvedeno, že: „ *značná členitost okresů Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily, poloha v takzvaném „Trojmezí“, dále přítomnost rychlostní komunikace spojující Liberecký kraj s Prahou a dále směřující do Spolkové republiky Německo a Polska, ovlivňuje rychlý a špatně kontrolovatelný pohyb pachatelů ze zahraničí a přináší sebou problémy s objasňováním trestné činnosti páchané pachateli z jiných krajů České republiky.*“⁵⁶

Na území Libereckého kraje dále sídlí dva fotbalové, prvoligové kluby FC Slovan Liberec a FK Jablonec, dále jeden klub hokejové extraligy HC Bílí tygři Liberec. V době konání domácích západů s tímto souvisí zhoršená bezpečnostní situace. Některé situace lze označit přímo za rizikové. Policie České republiky dále zajišťuje veřejný pořádek a bezpečnost návštěvníků v době konání kulturních akcí, z nichž nejznámější je asi Benátská noc nebo akce s názvem „ Mácháč“. Jedná se o hudební festivaly, kterých se účastní několik tisíc návštěvníků, což je rizikové z pohledu páchaní kriminality, především majetkové, násilné a drogové.

Významný faktor, který v roce 2015 přispěl v pozitivním smyslu, ke snížení kriminality, bylo personální posílení krajského ředitelství Liberec o šest nových služebních míst. Místa byla vytvořena pro přímý výkon služby. Pokud bude tento trend udržen do

⁵⁶ Liberecký kraj. *Koncepce prevence kriminality Libereckého kraje na období 2017 až 2021.*

[online] [cit 02. 10. 2017] Dostupné z :

file:///E:/Negativní%20dopad%20kriminality/Koncepce_prevence_kriminality_LK_2017_2021_l%20(1).pdf

budoucnosti, lze očekávat pozitivní odrazení ve snížení nápadu trestné činnosti v regionu.

57

Tabulka č. 2 - Skladba kriminality v České republice a Libereckém kraji, v roce 2015

Trestná činnost 2015	ČR - počet	ČR %	Kraj - počet	Kraj %	Odchylka v % Kraj - ČR
Celková TČ	247 628	100	11 154	100	
Majetková	139 092	56,17	6 128	54,94	- 1,23
Násilná + mravnostní	15 669	6,33	920	8,25	1,92
Ostatní kriminalita	27 340	11,04	1 236	11,08	0,04
Zbývající kriminalita	32 646	13,18	1 586	14,22	1,04
Hospodářská kriminalita	30 616	12,36	1 163	10,43	- 1,94

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky. 2016

„Do ostatní kriminality jsou zahrnuty trestné činy výtržnictví, překupnictví, maření výkonu úředního rozhodnutí, sprejerství, výroba jedů.“⁵⁸

⁵⁷ Liberecký kraj. *Koncepce prevence kriminality Libereckého kraje na období 2017 až 2021.*

[online] [cit 02. 10. 2017]Dostupné z:

file:///E:/Negativní%20dopad%20kriminality/Koncepce_prevence_kriminality_LK_2017_2021_1%20(1).pdf

⁵⁸ Liberecký kraj. *Koncepce prevence kriminality Libereckého kraje na období 2017 až 2021.*

[online] [cit 02. 10. 2017]Dostupné z:

file:///E:/Negativní%20dopad%20kriminality/Koncepce_prevence_kriminality_LK_2017_2021_1%20(1).pdf

„Do zbývající kriminality jsou zahrnuty trestné činy padělání a pozměňování peněz, opilství, ohrožení pod vlivem návykové látky, zanedbání povinné výživy, zavinění dopravní nehody z nedbalosti a ostatní trestná činnost.“⁵⁹

Výše uvedená tabulka č. 2 nám ukazuje skladbu kriminality v České republice a Libereckém kraji za rok 2015, tak jak je uvedena Ministerstvem vnitra České republiky. V tabulce je uvedena procentuální odchylka od skladby kriminality v České republice. Názorně je vidět, jak na tom Liberecký kraj v tomto směru je. Násilná kriminalita, ostatní a zbývající kriminalita činí odchylku do plusu v případě Libereckého kraje(ostatní a zbývající kriminalita - viz. vysvětlení výše). Toto hovoří svým způsobem i o pachatelích trestné činnosti, že jsou zde pachatelé, kteří převážně páchají obecnou, méně sofistikovanou kriminalitu, která však je tzv. „více na očích“ a přímo se každého dotýká, na rozdíl např. od hospodářské trestné činnosti. Tato uvedená kriminalita tedy může mít na daný region závažnější negativní dopad. Zejména v případě Libereckého kraje může jít o snížení počtu turistů a z toho plynoucího poklesu příjmů, z tohoto hospodářského odvětví.

Co se týče hospodářské kriminality, tak ta může mít pro region velice vážné důsledky. Jedná se o druh kriminality, který není běžnému občanu denně na očích, jedná se o sofistikovanější druh kriminálního jednání, který však má na region o to závažnější následky, které mohou vést až k mnohasetmilionovým škodám a pokud se hospodářská kriminalita týká čerpání z fondů Evropské Unie, tak může dojít až k zastavení čerpání z těchto fondů, což má negativní dopad na rozvoj regionu. V minulosti byla známa kauza Regionálního operačního programu Severozápad, která se dotýkala Ústeckého kraje, a bylo zde obžalováno osm osob.

Zde je potřeba, v boji s touto kriminalitou, důsledné kontroly ze strany státu, do uvedených funkcí dosazovat lidi s vysokým morálním kreditem, kteří jsou pokud možno neúplatní, nezkorumpovatelní, protože jinak se tomuto druhu kriminality nedá bránit a jak jsem již uvedla, poškozují Českou republiku v očích Evropské unie a v České republice jednotlivé regiony, které by za pomoci prostředků z fondů Evropské unie mohly budovat

⁵⁹ Liberecký kraj. *Koncepce prevence kriminality Libereckého kraje na období 2017 až 2021.*

[online] [cit 02. 10. 2017] Dostupné z:

file:///E:/Negativní%20dopad%20kriminality/Koncepce_prevence_kriminality_LK_2017_2021_1%20(1).pdf

svůj rozkvět a rozvoj. Pak by zřejmě jednotlivé regiony měli i více peněz na boj s tzv. obyčejnou, obecnou kriminalitou, která se již může dotýkat bezprostředně každého občana v každodenním životě.

5.1.1 Sociální vyloučení

Sociální vyloučení je problém, který se v Libereckém kraji vyskytuje a je o faktor, který negativně ovlivňuje vnímání těchto lokalit, jelikož zde dochází ke zvýšenému nápadu trestné činnosti, což má na danou lokalitu negativní dopad. Koncentrují se zde obyvatelé, kteří páchají trestnou činnost, nedaří se je integrovat mezi řádné občany, jelikož do těchto lokalit se nechce nikdo stěhovat, je zde nezaměstnanost, nízká vzdělanost atd. Toto vše má dopad na celý region, který je nezajímavý, nikdo zde nechce investovat, nechtějí se zde usazovat firmy apod., což tvoří začarovaný kruh, ze kterého je obtížné se vymanit.

Na rozvoji a tvorbě lokalit, které jsou sociálně vyloučené, se v samotném městě Liberec, podepisuje tzv. „byznys s chudobou“. Nejedná se však pouze o problém Liberce, ale je to problém celostátní. Majitelé domů nebo ubytoven, více nebo méně aktivně nabízejí komerční ubytování osobám, které jsou ohroženy sociálním vyloučením, z čehož profitují, jelikož dochází k nadhodnocení ceny nájemného, které je kryté z části, ale často i zcela z doplatku na bydlení. Výsledkem je, že tento způsob ubytování sociální vyloučení ještě prohlubuje nebo jej přímo generuje. Odpovídá tomu celostátní trend, kdy vedle privatizace sociálního bydlení, jež zaznamenán strmý nárůst výdajů ze strany státu na toto bydlení, tak je zaznamenán strmý nárůst sociálně vyloučených lokalit, což je podhoubím pro nárůst kriminality.

Odbor sociálních věcí na základě usnesení č. 132/13/RK ze dne 22. 1. 2013 zřídil „Komisi Rady kraje pro národnostní menšiny a sociální začleňování“, jako iniciativní a poradní orgán Rady kraje pro oblast integrace národnostních menšin a osob ohrožených sociálním vyloučením. Uvedená komise mimo výměny informací, které jsou aktuálně k problémům, které se týkají nežádoucího vývoje v některé lokalitě, v Libereckém kraji, v oblasti sociálního vyloučení, projednává, jak uvádí koncepce prevence kriminality Libereckého kraje na období 2017 - 2021: „*připravované koncepční a strategické dokumenty v oblasti sociálního začleňování, menšinové politiky, projekty a programy podporující sociální integraci, plánování a transformaci sociálních služeb, projektové žádosti pro projekty financované z evropských strukturálních fondů a jiných dotačních*

programů pro tuto cílovou skupinu osob ohrožených sociálním vyloučením." ⁶⁰ Komisi tvoří zástupci národnostních menšin, tedy romové a poláci a dále cizinci. Další zastoupení má Úřad práce, Policie České republiky a Centrum integrace cizinců. Dále pracovníci Krajského úřadu Libereckého kraje, odbor sociálních věcí, odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu.

V Libereckém kraji žije dle odhadu 16.350 Romů. Dále bylo definováno 48 sociálně vyloučených lokalit. V těchto lokalitách žije kolem 10.345 Romů. Tyto sociálně vyloučené romské lokality vznikají především jako následek:

- vytlačováním romských rodin, z lukrativních bytů a přidělování jim náhradního bydlení, které je často v lokalitách, kde romské obyvatelstvo činný vysoký podíl,
- cílené shromažďování, zejména ze strany obcí, lidí, kteří neplatí nájem a obecně obyvatel, kteří jsou považováni za problémové, do ubytoven nebo holobytů.

Všechny shora uvedené skutečnosti působí jako kriminogenní faktory, v dané oblasti, oblast tím dostávají do situace, kdy se projevuje negativní dopad těchto jevů na daný region.

5.2 Dotazníkové šetření

Název: Subjektivní vnímání kriminality obyvateli Libereckého kraje

Uvedené téma, se týká subjektivního pocitu z vývoje kriminality, kdy byl sledován názor občanů Libereckého kraje, zda se domnívají, že kriminalita v posledních letech roste, klesá nebo stagnuje. Subjektivní pocit je velice důležité hledisko, jelikož vnímání kriminality je pocitové, jaký pocit mají občané, zda mohou říci, že se jedná o bezpečné místo nebo mají pocit, že je daná lokalita natolik ohrožena kriminalitou, že to již má negativní dopad na samotný vývoj regionu, ve všech směrech, především v hospodářském

⁶⁰ Liberecký kraj. *Koncepce prevence kriminality Libereckého kraje na období 2017 až 2021*.

[online] [cit 02. 10. 2017] Dostupné z:

file:///E:/Negativní%20dopad%20kriminality/Koncepce_prevence_kriminality_LK_2017_2021_1%20(1).pdf

vývoji. Osloveno bylo 26 náhodných respondentů, kteří byli jednak obyvateli Liberce a jednak náhodnými návštěvníky. Dotazníkové šetření bylo provedeno v Liberci, na Náměstí Dr. E. Beneše.

Liberec je statutární město na severu Čech a krajské město Libereckého kraje. Má přes 100 tisíc obyvatel a je tak pátým největším městem České republiky. Spolu se sousedním Jabloncem nad Nisou a okolními obcemi vytváří širší sídelní aglomeraci, sám katastr města obsahuje jako enklávu obec Stráž nad Nisou.

Metoda rozhovoru

Výzkumným rozhovorem označujeme ucelenou soustavu jednání mezi tazatelem a dotazovanými. Tazatel v něm získává informace skrze otázky, které směřují ke zjištění skutečností, které se vztahují k předmětu zkoumání. Výzkumný rozhovor, jako metoda je považován, za jednu z nejdůležitějších metod sociologického výzkumu. Výzkumný rozhovor se vede na předem zvoleném místě. V našem případě byl veden na ulici, kde se soustředí větší množství lidí. Osobní rozhovor se je interakce mezi tazatelem a dotazovaným, rozhovor je veden z očí do očí.

Položeny byly následující otázky:

- 1) Jste obyvatel Liberce nebo návštěvník?
- 2) Jste ve věkové skupině:
 - 18 - 25 let
 - 25 - 40 let
 - 40 – 60 let
 - 60 let a více
- 3) Máte přehled o registrované kriminalitě na území Liberce?
- 4) Máte pocit, že Liberec je z pohledu ohrožení kriminalitou bezpečné místo?
- 5) Stali jste se někdy obětí nějaké trestné činnosti v Liberci?
- 6) Stal se někdo z Vašich známých nebo příbuzných obětí trestné činnosti na území Liberce?
- 7) Máte pocit, že odpovědné orgány města, popř. kraje činní opatření ke zvýšení bezpečnosti na území Liberce?

- 8) Znáte nějaké konkrétní opatření, které by mělo zabránit kriminalitě v určitém místě?
- 9) Vidáte ve městě hlídky Policie České republiky?
- 10) Vidáte ve městě hlídky Městské policie Liberec?

Odpovědi na položené otázky:

Ad1) Z 26 respondentů, kteří na dotazník byli ochotni odpovědět, bylo 21 obyvatel Liberce, 5 respondentů bylo návštěvníků města.

Ad2) - Ve věkové skupině 18 – 25 let bylo 7 respondentů, všichni z Liberce,

- Ve věkové skupině 25 - 40 let bylo 12 respondentů, z Liberce 8, ostatní 4,
- Ve věkové skupině 40 – 60 let bylo 5 respondentů, z Liberce 3, ostatní 2,
- Ve věkové skupině nad 60 let, byli 2 respondenti z Liberce

Ad3) Nikdo z oslovených neměl přehled o tom, jaký je stav a úroveň registrované kriminality na území města Liberce, v posledních letech.

Ad4) Všichni respondenti, kteří byli návštěvníky Liberce, tedy 6 oslovených osob, uvedlo, že v jejich subjektivním vnímání je Liberec bezpečné město, které nijak nevybočuje z průměru v České republice. Subjektivně nikdo z dotázaných nepocíťoval přímo ohrožení kriminalitou. Důvod byl zřejmě i ten, že se ve městě pohybovali za různým účelem pouze v denní době.

Z 21 osob, které jsou obyvateli Liberce, 8 osob uvedlo, že bydlí v lokalitách, kde se ve večerních hodinách do určité míry cítí obecně ohroženi možností stát se obětí trestného činu. Mají obavy zejména z loupežného přepadení, z ublížení na zdraví, z krádeží a z vandalismu, tedy poškozování osobního majetku. Jednalo se o osoby ve věkovém rozpětí 25 let a více. Dalších 7 osob uvedlo, že vnímají jistý pocit, že může dojít k ohrožení kriminalitou, ale v obecné rovině, tedy že se obecně může něco stát, nepřipouštěly si však, že by se obětí mohly stát, ony sami. Povědomí o možnostech páčání např. hospodářské kriminality, o které bylo hovořeno v práci a je velice závažným problémem pro region, oslovení žádné nemají. O tomto druhu kriminality mají povědomí pouze z médií.

Ad5) Dva z oslovených uvedli, že se stali obětí trestného činu (1x vloupání do vozidla, 1x vloupání do zahradního domku). Jednalo se o obyvatele Liberce. Dalších 24 dotázaných, se nikdy nestali obětí nějakého druhu trestné činnosti.

Ad6) 8 osob, které jsou obyvateli Liberce, uvedlo, že někdo z jejich příbuzných nebo známých, se stal obětí trestné činnosti. Jednalo se vždy o majetkovou trestnou činnost. Z osob, které byly návštěvníky Liberce, se nikdo na území Liberce, nestal obětí nějaké trestné činnosti.

Ad7) K tomuto se nikdo nějak konkrétně nedokázal vyjádřit. Dotazovaní znají řešení problematiky pouze z médií, a pokud se to nějak nedotýká jich osobně, tak se o dění a o opatření, která se dotýkají bezpečnosti a jsou realizovaná orgány města, popř. kraje, nijak více nezajímají.

Ad8) 18 osob, z dotázaných, odpovědělo kladně, že ví o kamerovém systému, který je umístěn ve městě. O jiném opatření nikdo nevěděl. O kamerovém systému se domnívají všichni dotázaní, že může plnit svůj účel, zejména pokud je veřejně známo, že se kamery ve městě nacházejí, tak toto může působit preventivně. Všechny osoby, které kladně odpověděly, jsou obyvateli Liberce.

Ad9) Touto otázkou bylo odpovězeno i na ot. č. 10. Všichni dotázaní uvedli, že určitě ve městě viděli nějakou policejní hlídku, ale nedokázali specifikovat, zda se jednalo o Policii České republiky nebo o Městskou policii Liberec. Dotázaní uvedli, že to považují za samozřejmost, kterou nijak blíže nesledují.

Ad10) viz. odpověď č. 9

Shrnutí dotazníkového šetření

Závěrem dotazníkového šetření můžeme shrnout, že vnímání kriminality, nebo lépe řečeno jestli má kriminalita nějaký negativní dopad na region, v tomto případě na město Liberec, je z pohledu běžného občana subjektivně vnímáno lépe, než je skutečnost. Vzorek dotazovaných byl malý, aby se zřejmě došlo k nějakým relevantním závěrům, muselo by býti šetření provedeno řádově mezi stovkami osob.

Vlastní zkušenost s kriminalitou měli pouze dva dotázaní a dalších osm osob uvedlo, že někdo z jejich příbuzných nebo známých se stal obětí trestné činnosti. Vždy se jednalo o majetkovou trestnou činnost, která zřejmě nedosáhla nějaké velké škody, že by se jednalo nějaký veřejně nebo mediálně známý případ. Nikdo z dotazovaných, ani jejich příbuzných či známých, se dle vyjádření nestal obětí násilné trestné činnosti, která je vždy vnímána velice negativně a zanechá na poškozeném vždy větší újmu. Oběť násilného trestného činu se pak již cítí ohrožena a více vnímá, jak se projevuje okolí, jak se projevují nějaká opatření, která jsou prováděna na ochranu obětí, preventivní opatření apod.

Je pozitivní, že většina z dotázaných ví o kamerovém systému, který je ve městě umístěn a tuto aktivitu hodnotí pozitivně. Přítomnost hlídek ať již Policie České republiky nebo Městské policie Liberec dotázaní potvrdili, že je lhostejné, a že neví, jestli se jednalo o hlídky Policie České republiky nebo o Městskou policii Liberec.

Jako pozitivní tedy můžeme uvést fakt, který plyne z odpovědí, že by dotázaní nějak negativně vnímali dopad kriminality na město Liberec. Toto může hovořit o dobré preventivní práci odpovědných orgánů města, kraje, Policie České republiky apod.

ZÁVĚR

Téma „Dopad kriminality na regionální rozvoj“, je téma, kterým můžeme ukázat, jak může kriminalita negativním způsobem působit na určitý region a jak znovunastolení pořádku, lépe řečeno snížení kriminality, je problematické a stojí nemalé prostředky. V České republice jsou preventivní aktivity na dobré úrovni. Prevence kriminality je nedílnou součástí bezpečnostní politiky státu a je jí věnována nemalá pozornost na všech úrovních, tedy celostátní, krajské a místní. K tomuto vytváří podmínky Strategie prevence kriminality, která je přijatá vládou České republiky. Tato Strategie nastavuje pravidla a poskytuje pomoc zejména metodickou, koordinační a finanční. Svým zapojením do krajských úrovní prevence kriminality, se kraje stávají subjekty, které mají možnost ovlivnit podobu preventivní politiky a preventivních aktivit na svém území. Mohou nastavovat regionální priority, určují místní potřebnost realizace preventivních opatření, získávají státní účelové dotace pro svoje záměry a hodnotí programy prevence kriminality jednotlivých měst a obcí.

Problematika prevence kriminality, která je základem pro řešení již konkrétní kriminality v určitém regionu, je postavena na stavu, struktuře a dynamice kriminality. Kriminalitu na určitém území, v určitém teritoriu, je možno řešit, pokud právě máme přehled o výše uvedené problematice, tedy o stavu, struktuře a dynamice kriminality. V souvislosti s tímto, vyvstává jeden kriminologický problém, což je zjevná a latentní kriminalita a proč vůbec dochází k tomu, že některou kriminalitu v určitém teritoriu poškození oznamují a jinou ne. Je otázka zda se jedná o strach, o přístup orgánů činných v trestním řízení, o ostudu z toho, že jsem se stal obětí určitého trestného činu apod. Je zřejmé, a práce o tom hovoří, že po roce 1989, po významných společenských a politických změnách v České republice, se podstatně změnila struktura a stav kriminality, k čemuž napomohlo mnoho nových kriminogenních faktorů, zejména první polistopadová prezidentská amnestie, která vypustila do společnosti tisíce osob, které se neuměli v nových poměrech orientovat a nebyly vůbec připraveny na odchod z vězení, na svobodu.

Samotná kriminalita, je předmětem zkoumání kriminologie. Kriminalita obecně, je fenomén, který je zakořeněn v menší či větší míře ve společnosti a její přítomnost bude mít vždy negativní dopad na určitý region. Obecně lze říci, že je zřejmé, že dopady kriminality na rozvoj regionu, mohou být rozsáhlé a mohou se vztahovat na různé oblasti života obyvatel regionu. Kriminalita má dopad např. na zdravotnictví. Vysoká míra násilné a mravnostní

kriminality může vést ke zvýšení nákladů na zdravotní péči, které by mohly být využity účelněji. Hospodářská kriminalita, jak již bylo výše uvedeno, zase má vliv na funkci celé veřejné správy a na její důvěru u občanů. Tento druh kriminality vede ke snížení respektu ke státním úřadům, právnímu systému, nezájem o politické dění atd. Pokud se kriminalita zvyšuje, hrozí odliv lidí a rodin z regionu, ohrožena je zaměstnanost, investoři si mohou zvolit pro svoje investice jiný, bezpečnější region. K tomu, aby kriminalita mohla být účinně snižována, aby zejména prevence kriminality byla v co největší míře účinná, je potřeba získávat relevantní informace o aktuálním stavu kriminality v určitém regionu. K tomuto máme informace o kriminalitě, z jejich zdrojů, což jsou zejména různé statistiky. Zároveň je zřejmé, že negativní obraz o určitém regionu může být vytvořen i médii, které byť neúmyslně, mohou informovat o několika trestných činech, závažnější povahy, které se shodou okolností mohou stát v jednom regionu. Občané takto začnou region vnímat negativně, i když celková kriminalita, jak může plynout ze statistik, je v daném regionu celkem nízká a region je z pohledu stavu a struktury kriminality, celkem bezpečný, ve srovnání s jinými regiony v České republice.

Jak již tedy bylo řečeno, základem boje proti kriminalitě, je prevence kriminality. Je známo, že lepší je vždy kriminalitě předcházet, než ji následně řešit. Prevence kriminality, má v České republice svojí určitou tradici. V období socialismu, byla prevence kriminality, jako ostatně jiné společenské dění, organizována a zaváděna centrálně. Komunistická strana Československa sama vymezovala koncepci prevence kriminality a určovala směr trestní politiky. Výjimečné postavení pak měla prokuratura, která rovněž prevenci kriminality koordinovala. Přes jisté snahy a pokusy zvýšit pružnost systému prevence kriminality a přenést jej více na místní úroveň, zůstal systém prevence kriminality až do roku 1989 pouze ve formální podobě, bez nějaké koncepce. Po roce 1989, po společenských změnách, se systém prevence kriminality v podstatě zhroutil. V nově vzniklé České republice, začala prevence kriminality fungovat v roce 1993. První dokument byl však vypracován až v roce 1996, Ministerstvem vnitra České republiky, jednalo se o čtyřletý dokument, s názvem Strategie prevence kriminality. Následně vlády České republiky vydávají navazující strategie prevence kriminality. Problematiku prevence kriminality upravuje celá řada právních norem, ať už se jedná o zákon o Policii ČR, trestní zákon, trestní řád a v rámci obecných principů prevence kriminality také Listina základních práv a svobod, popř. další. Speciální úprava na výše uvedenou oblast, tedy zákon, který by konkrétně upravoval prevenci kriminality v České republice a nastavoval její mantinely a limity, zatím ovšem neexistuje. I přesto se jedná o propracovanou oblast, svědčí o tom fakt, že prevence kriminality v České republice má svoji

strukturu a úroveň preventivních aktivit. Nedílnou součástí prevence kriminality je viktimologie. Předmětem viktimologie je osoba oběti trestné činnosti a prevence kriminality zkoumá, jak předcházet tomu, aby se určité skupiny osob, stávaly obětí trestné činnosti. Může se jednat o seniory, o mládež, o národnostní a etnické menšiny apod. Prevence kriminality má svoje určité zásady a metody, na kterých a kterými je budována.

Česká republika je rozčleněna, mimo jiné na kraje, které můžeme brát jako regiony, ve kterých můžeme stav a strukturu kriminality porovnávat. Na několika grafech je v práci ilustrován stav kriminality v jednotlivých krajích České republiky. Je zde zaměřena pozornost na Liberecký kraj (kriminalita Libereckého kraje, je částečně předmětem této práce), který je v prostém počtu registrovaných trestných činů, na osmém místě v České republice. Dle mého názoru, je však přesnější, pokud se na stav kriminality v jednotlivých krajích podíváme skrze index kriminality, v přepočtu na 10 000 obyvatel, kdy z tohoto pohledu, je Liberecký kraj na třetím místě v České republice. Jedná se o data z roku 2015. Nejproblematictější regionem v České republice, je Praha, což je dáno jejími specifiky, jejichž rozbor by vydal na samostatnou práci. Liberecký kraj, se z tohoto pohledu, umístil na třetím místě v České republice.

V práci byla provedena analýza strategie prevence kriminality na národní úrovni a vyhodnocena její úspěšnost v praxi. Dále byly přiblíženy preventivní aktivity na regionální a místní úrovni. Hovoří se přímo o dopadu kriminality na tento kraj. Jsou zhodnoceny nejvýznamnější kriminogenní faktory, které způsobují kriminalitu v regionu. Liberecký kraj vypracovává koncepci prevence kriminality, pro kraj, kde se snaží o nastavení podmínek pro místní samosprávu, k aplikaci preventivních aktivit do praxe, aby se v co největší míře zabránilo páchání kriminality, která by region dělala nebezpečným a nevhodným pro spokojené žití. Problémem kraje jsou lokality, kde dochází k soustředění osob, které jsou ohroženy sociálním vyloučením, popř, jsou sociálně vyloučeny. Toto je problém, který činí z těchto oblastí potenciálně nevhodné místo pro žití, jelikož sociální vyloučení je jedním ze závažných kriminogenních faktorů.

K doplnění práce bylo provedeno dotazníkové šetření. Šetření bylo provedeno v Liberci, kde byli obyvatelé a návštěvníci Liberce, dotazováni k subjektivnímu pocitu ohrožení kriminalitou. Bylo zjištěno, že dotázaní, kteří byli všichni slušní lidé, nevybočující z průměru české společnosti, se nijak zvláště necítí ohrožení kriminalitou v Liberci a nemá na ně nijak zvláště negativní dopad. Vzorek dotázaných byl malý a

k relevantnějším závěrům, musel by být proveden daleko širší sociologický výzkum na uvedené téma. Dotazníkové šetření tedy přineslo závěr, že lidé vnímají subjektivně negativní dopad kriminality na region, optimističtěji, než je ve skutečnosti, což zároveň svědčí i o dobré a úspěšné preventivní práci orgánů Libereckého kraje a místních samospráv v kraji.

Závěrem můžeme říci, že kriminalita má destruktivní vliv na samotný region, k tomu, aby se z regionu stalo bezpečné místo, je nutnost odpovědnými orgány investovat nemalé prostředky do preventivních aktivit, které vedou ke snížení kriminality a ke snížení možností, jak se stát obětí trestného činu, které by mohly být jinak investovány do rozvoje regionu a pro jeho občany.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ INFORMACÍ

Literatura

CEJP, M., HAVRDA, M., HOPE, T., SCHEINOST, M., VEČERKA, K. *Tvorba a realizace projektů prevence kriminality mládeže, studijní materiály pro projekt vzdělávání poskytovatelů sociálních služeb v oblasti prevence kriminality a sociálního začlenění mládeže*, 1. vyd. Praha: Centrum pro veřejnou politiku, 2007. 16 s. ISBN 978-80-239-9950-1

ČERNÍKOVÁ, V. a kol. *Sociální ochrana, terciární prevence, její možnosti a limity*. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. 2008. 244 s. ISBN 978-80-7380-138-0

GRAHAM, J. BENNETT, T. *Strategie prevence kriminality v Evropě a Severní Americe*. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996, 94 s. ISBN 80–86008–23-1

HOLCR, Květoň a kol. *Kriminologie*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2009. 190 s. Student. ISBN 978-80-87212-27-1

JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. 207 s. ISBN 978-80-7367-287-4

KAISER, Günther. *Kriminologie: úvod do základů: překlad 9. vydání s přihlédnutím k 8. vydání*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1994. 268 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-002-8

KONÍČEK, T., KOCÁBEK, P. a KŘEČEK, S. *Městské kamerové dohlížecí systémy*. Praha: Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR, 2007. 87. s obr. příl. Prevence se musí vyplatit. ISBN 80–7312–009-7

KUCHTA, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita Právnická fakulta, 1999. 2 sv. (131, 101 s.). Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-2217-5

KUNCZIK, Michael. *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum, 1995. 307 s. ISBN 80-7184-134-X.

NOVOTNÝ, Oto a kol. *Základy kriminologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1993. 137 s.

VICHLÉNDÁ, M., BÉREŠ, L., *Prevence kriminality pro studující a učitele policejních škol MV*, vyd. Praha: 2008

ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. 2. upr. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1995-1996. 2 sv. ISBN 80-85981-15-7

ZAPLETAL, Josef. *Prevence kriminality*. vyd. Praha: Policejní akademie České Republiky, 2008. 108 s. ISBN 978-80-7251-270-6

ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. 1. vyd. Dobrá voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2002. 231 s. ISBN 80-86473-08-2

článek v časopise

Graber, D. A., Kriminalität in den Medien (Erscheinungsformen, Nutzungsstruktur und Auswirkungen) In Baker, R., Meyer, F. (Hrsg.), *Evaluating Alternative Law Enforcement Policies* (1979)

Internetové zdroje

příspěvky na webových stránkách

[Inovace SEBS a ASEBS](#). Kriminologie. Stav, struktura a dynamika kriminality. (on-line 1. 10. 2017). Dostupné z: <http://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/stav>

webové stránky

Ministerstvo vnitra České republiky. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území české republiky v roce 2016 (ve srovnání s rokem 2015)*.

(on-line 1. 10. 2017). Dostupné z:

file:///E:/Negativní%20dopad%20kriminality/Zprava_o_situaci_v_oblasti_vnitri_bezpecnosti_a_veřejneho_poradku_v_CR-2016.pdf

Daňová kobra. [online][cit. 17. 09. 2017], Dostupné z: <http://www.danovakobra.cz/>

Magistrát hl. m. Prahy. *Koncepce prevence kriminality hl. m. Prahy na léta 2017 - 2021*.

[online] [cit. 17. 09. 2017] Dostupné z:

http://www.praha.eu/public/c7/a/77/2407179_758064_Koncepce_PK_HMP_2017_2021.pdf

Liberecký kraj. *Koncepce prevence kriminality Libereckého kraje na období 2017 až 2021*.

[online] [cit 02. 10. 2017] Dostupné z:

[file:///E:/Negativní%20dopad%20kriminality/Koncepce_prevence_kriminality_LK_2017_2021_l%20\(1\).pdf](file:///E:/Negativní%20dopad%20kriminality/Koncepce_prevence_kriminality_LK_2017_2021_l%20(1).pdf)

Prameny (právní a jiné dokumenty)

Metodika pro tvorbu bezpečnostních analýz a koncepcí prevence kriminality na úrovni krajů, měst a obcí

Plán prevence kriminality města Liberec pro období 2016 – 2018

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 - 2015

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 -2020

Vyhodnocení realizace Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2008 – 2011

zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 129/2000 Sb. o krajích, ve znění pozdějších předpisů

Záznam o diplomové práci

Jméno a příjmení diplomanta: Bc. Šárka Mizerová

Název práce CZ: Negativní dopad kriminality na regionální rozvoj

Název práce EN: Negative impact of crime on regional development

Studijní program: Regionální rozvoj

Obor: Management rozvoje měst a regionů

Rok obhajoby: 2018

Počet stran/Počet příloh: 80/1

Vedoucí práce: prof. Ing. Václav Krajník, CSc.

Anotace CZ:

Tématem této diplomové práce, je „Dopad kriminality na regionální rozvoj“. Práce pojednává o kriminalitě a o jejím dopadu na regionální rozvoj, o prevenci kriminality, kterou se snažíme daném regionu snížit, prostředky, které jsou k tomu používány a v neposlední řadě práce pojednává o negativních dopadech kriminálního jednání, na samotný region

Anotace EN:

This thesis is crime, regional development impact. Work on crime and its impact on regional development, crime prevention, we are trying to reduce the region, the means that are used and work on negative effects of criminal conduct, the region

Klíčová slova CZ:

Kriminalita, viktimologie, Policie České republiky, OSN, Ministerstvo vnitra, prevence kriminality, problematické regiony, Liberecký kraj, opatření.

Klíčová slova EN:

Crime, Victimology, Police of the Czech Republic, UN, Ministry of the Interior, Crime Prevention, Problematic Regions, Liberec Region, Measures.

Místo uložení: Vysoká škola regionálního rozvoje a Bankovního institutu – AMBIS, a.s., Nárožní 2600/9, Praha 5, 150 00

Signatura